

Jelige:KFM814

A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra

2024. május 31.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	2
1.1. Hipotézisek.....	3
2. Az internet.....	4
2.1.1. Az internet hatása az emberi kapcsolatokra	4
2.1.2. „Idegen a vonaton”-szindróma	5
3. A párválasztás	7
3.1. Mi alapján választunk párt?.....	7
3.1.1. Csereelmélet	7
3.1.2. Befektetési modell	9
3.1.3. Evolúciós elmélet	9
3.1.4. A hasonlóság és a vonzalomelmélet	10
3.1.5. Férfi-női különbségek.....	11
4. Internetes társkeresés – közösségi és társkereső oldalak	12
4.1. Községi oldalak.....	12
4.2. Társkereső oldalak.....	12
4.2.1. A társkereső oldalak története	12
4.2.2. Napjaink online társkeresői	14
5. Miért fontos a vizsgált korosztályban különösképpen a párválasztás szerepe?	18
6. A kutatás körülményei	23
6.1. Kutatási módszer	23
6.2. Kutatás célja	23
6.3. A kitöltők életkora	23
6.4. Kvalitatív kutatás – Mélyinterjú.....	43
6.4.1. Interjú Dubravec Gyöngyvér, mediátorral.....	45
6.4.2. Interjú Csordás Georgina, pszichológussal	47
7. Összefoglalás	54
8. Irodalomjegyzék.....	56
9. Ábrajegyzék	59

1. BEVEZETÉS

„Az ember természeténél fogva társas lény” – fogalmazta meg Arisztotelész már két és fél évezreddel ezelőtt. Megállapíthatjuk azonban, hogy bár rengeteg idő telt el kijelentése óta, mégis mai napig igaz ez ránk, emberekre társadalmi szokásoktól, kultúránktól függetlenül. Életünkben így a párkeresés nagyon fontos szerepet tölt be. Azonban az is tapasztalhatjuk, hogy párkeresési szokásaink jelentősen megváltoztak az elmúlt évek során. Ahogy korábban, most is minden lehetőségünk meg van arra, hogy ismerkedjünk különböző helyeken, melyek már megszokottnak tekinthetők ilyen szempontból. Ilyen például az iskola, munkahely, lakóhelyünk vagy egyéb társas összejövetelek, illetve a szórakozóhelyek is. Tulajdonképpen mondhatnánk azt is, hogy ezek a helyek az ismerkedés hagyományos színterei. Ezekről eltérően azonban lehetőségünk nyílt már az interneten is megismerni különböző embereket, mely a mai rohanó világban egy könnyebb útnak bizonyulhat.

A szakdolgozatom utóbbi esetet fogja érinteni. Az internetes társkeresést és az erre specializálódott applikációk fiatal felhasználóinak szokásait fogom vizsgálni.

Véleményem szerint ez egy rendkívül aktuális téma, hiszen új jelenség révén számos olyan területe van a témának, amelyet még nem ismerünk. Az internet megjelenése számos olyan változást hozott, mely pár évtizede még elképzelhetetlen volt. Ebből kifolyólag érdekes kutatási téma lehet megvizsgálni ezen jelenségnek a társadalomra gyakorolt hatását, azon belül pedig, hogy az egyének hogyan viselkednek ebben a megváltozott környezetben.

A téma kutatásához Google kérdőívet készítettem, melyen keresztül a 20 és 35 év közötti emberek internetes társkeresési szokásait vizsgálom. Azért választottam ezt a kvantitatív kutatási módszert, mert véleményem szerint a vizsgált korosztályt így lehet a legkönnyebben elérni a legmagasabb mennyiségben. Ezen felület segítségével sok ember társkeresési szokásait megtudom vizsgálni, amely sokat segít abban, hogy pontos képet kapjak a kutatásomról.

Ebben a kérdőívben leginkább a kitöltők motivációja érdekel az internetes társkeresés tekintetében, arra vagyok kíváncsi, hogy az ismerkedésnek miért ezt a formáját választják. Érdekel továbbá az is, hogy milyen tapasztalataik vannak bizonyos felületekkel kapcsolatban, illetve kíváncsi vagyok ezen felületek torzító hatásaira és a személyes találkozások tapasztalataira is. Az internetes társkeresés napjainkban leginkább a vizsgált korosztályban nagyon hangsúlyos jelenség, így érdekel minden általuk tapasztalt előnye és hátránya ezeknek a felületeknek.

Mindezek mellett pedig fontosnak tartom, hogy olyan szakemberek is megszólaljanak a témában, akik napi szinten találkoznak szakdolgozatom kérdésével, így a kérdőíves kutatást követően ez is megjelenik a dolgozatban.

A témaválasztásom miéértje pedig abban rejlik, hogy ez egy olyan téma, amellyel sokat találkozunk, mégis személyenként nagyon eltérő az emberek véleménye. Nagyon sokan szenvednek abban a leginkább 21.századi jelenségben, hogy ebben a rohanó világban egyszerűen nem tudnak elég időt fordítani kapcsolataikra, kevesebb idő jut arra, hogy olyan helyeket látogassanak, melyek új kapcsolatok lehetőségeit rejtik magukban. Ezen okokból kiindulva sokan kényszerülnek rá az internetes társkeresés lehetőségének használatára és azt gondolom, hogy ez tulajdonképpen esélyt jelent azoknak, akik magányosnak érzik magukat, mégsem tudják, hogyan és hol kezdjenek el megismerni más embereket.

1.1. Hipotézisek

Első hipotézisem tehát az, hogy a vizsgált korosztály könnyebben kezd el az internet nyújtotta lehetőségeken keresztül ismerkedni.

Második hipotézis, hogy az online ismerkedések kevésbé tartós kapcsolatokat eredményeznek, mint a hagyományos színtereken létrejött kapcsolatok.

Harmadik hipotézisem, hogy az ismerkedés nehezebb ezeken a felületeken, ennek oka pedig az internet torzító hatásában rejlik, azaz abban, hogy a felhasználók bármit állíthatnak magukról, amely egy személyes találkozás esetében jelentősen minimalizálható jelenség.

Negyedik hipotézisem pedig az, hogy a torzító hatások közül a legerősebb a nonverbális kommunikáció hiánya, mely számtalan fontos információt hordoz magában az ismerkedő felek számára. Ez az információ internetes ismerkedés esetében pedig nincs jelen.¹

¹ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának részletével.

2. AZ INTERNET

2.1.1. Az internet hatása az emberi kapcsolatokra

„Olyan közel, mégis olyan távol!”

(Aiken, 2020: 23)

A cyberpszichológus azon kifejezése, mely szerint olyan közel vagyunk egymáshoz, mégis nagyon távol, véleményem szerint rendkívül találó, hiszen sokszor tapasztalhatjuk azt, hogy találkozunk valakivel, de mivel telefonjába feledkezik, ezért hiába vagyunk együtt, nem minőségi időt töltünk együtt. Ugyanez igaz arra az esetre, amikor esetleg a saját élettársunk viselkedésén tapasztaljuk azt, hogy bár otthon vagyunk és együtt vagyunk, mégsem ad ez semmit az adott kapcsolathoz, mivel az egyik fél különböző streaming szolgáltatókat néz, órákat tölt azzal, hogy játszon a számítógépén vagy chatel, cyberflörtöl az internet segítségével. Ezek a tevékenységek pedig úgynevezett időtorzító hatással is bírnak, hiszen a valódi világban tudjuk, hogy körülbelül mennyi időt töltünk el egy-egy tevékenységgel, itt azonban egy teljesen új térbe kerülünk, amely egy másfajta tudatállapotot eredményez. Ugyanis amikor a telefonunkat elővesszük és elkezdünk időt tölteni különböző felületeken, akkor ténylegesen egy másik környezetben vagyunk, amelynek neve: cybertér. Ez teljesen ugyanolyan hatással van ránk, mintha elmennénk máshová, onnan ahol jelenleg tartózkodunk. Ezt sokan nem tudják, hiszen úgy gondolják, hogy ugyanúgy az otthonukban ülnek a megszokott helyükön, a szokásos bútorokkal, tárgyakkal körbevéve. Azonban az online környezet adottságai nagyban eltérnek attól, mint ami a való életben történik velünk, ezért gyakran tapasztalhatjuk azt, hogy bizonyos ösztöneink, melyek tulajdonképpen a valódi világhoz vannak szokva teljesen máshogy működnek az online térben és esetlegesen cserben hagynak minket bizonyos helyzetekben (Aiken, 2020).

A valódi világhoz szokott ösztöneink segítenek minket a mindennapokban abban, hogy bizonyos helyzetektől megvédjük magunkat. Azonban az interneten rengeteg olyan felület van és lehetőség, amelyeken akár anonim módon is kommunikálhatunk más emberekkel, ami szintén egy jelentős változás az elmúlt évtizedekhez képest, hiszen eddig erre ebben a formában nem volt lehetőség. Ezt a jelenséget az internetpszichológia már az 1990-es évek óta kutatja. Ez az egyik legfontosabb és legszélesebb körben tárgyalt jelenség az internettel kapcsolatban. Kedvelt funkció lehet, hiszen segítségével csökken az a szorongás, amelyet a másokkal való interakció okoz. Tapasztalhatjuk, hogy az online névtelenség segítségével az emberek közvetlenebbek, nyitottabbak és ennek következtében a kapcsolatok könnyebben és gyorsabban jutnak el az intimitás mélyebb rétegeibe (Morahan-Martin és Schumacher, 2000; Young, 1997).

A személyiségünk többrétű és a rétegek között megkülönböztetünk nyilvános illetve személyes réteget is. Egy kapcsolatban az határozza meg, hogy milyen mértékű az intimitás, hogy a rétegek közé való behatolás milyen mértékű. A felszínen lévő információk általában gyorsabban cserélődnek, mint azok, amelyek privát információk, de az internet ezt a folyamatot éppen az anonimitás jelenségével jelentősen meggyorsítja. Ennek az oka pedig az „idegen a vonaton”-szindróma.

2.1.2. „Idegen a vonaton”-szindróma

Ez a kifejezés Joseph Walter kommunikációs szakemberhez köthető, aki 1996-ban megalkotta a hiperperszonális interakció, azaz a személyen túli interakció fogalmát, amelynek célja az online kommunikáció leírása volt. Walter arra a következtetésre jutott, hogy az online kapcsolat nagyon hamar intimmé válik, ennek oka pedig a láthatatlanság, tehát a vizuális információ hiánya. Az online térben teljesen más a kommunikáció, hiszen a legtöbb esetben nem látjuk egymást eleinte. Nem látjuk azokat a különböző nonverbális jeleket, amelyek okán esetleg elkezdünk máshogy viselkedni, hogy megfeleljünk az adott személynek. Ilyen esetekben nincs segítségünkre a hangneme, arckifejezés, testtartás és az egyéb hang nélkül is beszédjelenségek. Egy jó beszélgetésnek az alapja a bizalom és a bizalom megteremtéséhez online térben sokkal többet kell elmondani magunkról. A hagyományos szintén történő ismerkedések esetén éppen ezért akár hónapokra tartó beszélgetésre is szükség lehet, hogy kialakuljon egy ugyanolyan mértékű intimitás, amely az online térben szinte azonnal megtörténik. Az „idegen a vonaton”-szindróma lényegében tehát azt jelenti, hogy szívesebben osztunk meg személyes információkat olyan idegenekkel, akikkel soha többé nem találkozunk.

Ezek mellett pedig mivel még nem látott minket az illető személyesen, kevésbé érezzük annak a veszélyét, hogy bármit is ártson nekünk.

Fontos azonban, hogy felismerjük az online térben való kommunikáción keresztül kiadott bizalmas adataink ugyanúgy veszélyben vannak, ha túlzásba esünk, mintha személyesen jelentenénk ki azokat. Elmondható tehát, hogy az online tér ebben torzító hatással rendelkezik. A veszélyek mellett pedig azt is eredményezi, hogy mivel számtalan információt megosztunk a másik személlyel, nagy eséllyel lesz olyan terület, amellyel tud kapcsolódni. „A hasonlóságok felnagyítódnak, a különbözőségek nem kerülnek szóba, és ez a torzító hatás önmagát erősíti.” (Aiken, 2020: 235).²

² Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának részletével.

3. A PÁRVÁLASZTÁS

3.1. Mi alapján választunk párt?

A párválasztási folyamatot rengeteg tényező befolyásolja és az utóbbi időben szintén ugyanolyan változáson ment keresztül, mint az életünk más területei, hiszen az új eszközök megjelenésének köszönhetően átformálódott a párválasztás menete.

Elsősorban a párválasztási preferenciákra szeretnék kitérni, amelyeken keresztül azt lehet bemutatni, hogy mely szempontok azok, amelyeket elsődlegesen figyelembe veszünk egy kapcsolat kialakítása során.

3.1.1. Csereelmélet

Elsőként a csereelméletet említeném meg, amely Thibaut és Kelley nevéhez köthető. Alapvetően a két fő tényező, amely fontos szerepet tölt be az elmélet szempontjából az a jutalom és a költség. Valójában arról van ebben az esetben szó, hogy az emberek azokkal alakítanak ki kapcsolatokat, akik a legnagyobb jutalmat biztosítják számukra emellett pedig a legkisebb költséget okozzák. Jutalomnak nevezzük olyan a tulajdonságokat, mint például nagylelkűség, tisztesség, megbízhatóság vagy akár a pontosság. Ezek azok a jellemzők, amelyek minden egyén számára jutalomként értelmezhetőek. Azonban vannak olyan tényezők is, amelyek csak bizonyos személyek számára jelentenek jutalmat, ide soroljuk például a hasonló érdeklődési kört. Ezek mellett pedig jelennek meg költségek is, amelyre példaként szolgál a fizikai távolság, mely egyértelműen nehezíti egy kapcsolat létrejöttét és fenntartását is. Az elmélethez hozzátartozik még az emberek piaci értékének megítélése is, amelynek értékét bizonyos tulajdonságok megléte tudja növelni. Ide sorolható tulajdonság a szépség, az intelligencia, a társadalmi státusz és a vagyon is. Az elmélet azt is kimondja, hogy mindenki a legmagasabb értékű társat keresi (Lőrincz, 2006).

„Ezen elméletek szerint a házassági piacok hasonlítanak a hagyományos piacokra, ahol különböző javak cserélnek gazdát. A különbség az, hogy itt a nők a férfiak számára vonzó tulajdonságaikat cserélik el olyan személyiségjellemzőkre és státuszra, melyekre ők maguk vágnak egy férfitől.” (Taylor és Glenn, 1976: 484)

Ennek a gondolatnak a mentén egyértelművé válhat az, hogy mivel bizonyos tulajdonsággal rendelkező személyek magukhoz hasonló tulajdonságokkal rendelkezőket választanak maguk mellé, így jelentősen nő a homogámia a kapcsolatokban, melyre számos kutatás is bizonyítékként szolgált már.

A házassági homogámiát és heterogámiát ugyanis már a II. világháború előtti időszakban elkezdték vizsgálni és már ezek a korai elemzések is arra az eredményre jutottak, hogy meglehetősen hasonló a házaspárok társadalmi helyzete, jellemzői. Az 1950-es évek utáni eredmények szintúgy ezt mutatták (Bukodi, 2002).

Ennek oka elég sok mindenre vezethető vissza, de ha belegondolunk valóban sok kapcsolatban láthatjuk, hogy a hasonló egzisztenciális háttérrel, végzettséggel és értékrenddel rendelkező egyének könnyebben megtalálják egymást és hatékonyabban tudnak együtt működni egy párkapcsolatban, mint a nagy társadalmi különbségekkel rendelkező kapcsolatok.

Szerencsés helyzetben van, aki Magyarországon a házasságokban felmerülő homogámiát és heterogámiát kívánja vizsgálni, hiszen rengeteg adattal rendelkezünk már ezzel kapcsolatban, mivel a magyar statisztika élen jár a házasságokkal kapcsolatos adatgyűjtéssel.

Az első ilyen típusú adatgyűjtés például az 1896.évi népszámláláshoz köthető, amely segítségével megállapíthatóvá vált, hogy ebben az időszakban a fővárosi házaspárok esetében meglehetősen magas volt a homogén kapcsolatok aránya foglalkozási szempontokat figyelembe véve. Ez az eredmény csak Budapestre terjedt ki, azonban egy országos minta még magasabb számokat eredményezett volna a mezőgazdaságban dolgozók miatt. A homogámia vallási szempontokat figyelembe véve még hangsúlyosabb volt, mivel a párok 90%-a ugyanahhoz a felekezethez tartozott (Bukodi, 2002).

A házassági homogámia tehát egy folyamatosan kutatott területe volt a társadalomnak, ezt bizonyítja az említett népszámlálás is. Azonban fontos megemlíteni azokat a bizonyos dimenziókat, amelyek mentén vizsgáljuk a partnerszelekciós folyamatokat.

A házassági homogámiával és heterogámiával foglalkozó elméleti megfontolások három ilyen dimenziót különböztetnek meg egymástól.

- Elsőként megemlíteném a házassági piacot, ahol a hajadon nők és a nőtlen férfiak keresik partnereiket. Ez tulajdonképpen az a hely ahol látjuk a „kínálatot”, mely nem hangzik túl emberinek bizonyos szempontokból, de létező jelenség.
- Második dimenzióként értelmezhető a „harmadik fél” hatása, amely a házasulandó egyén társadalmi csoportjának a viselkedés befolyásoló szerepét foglalja magába.

- A harmadik dimenzió halmazát pedig a preferenciák képezik, amely azokat az elvárásokat foglalja magába, amit a partnert kereső személy megfogalmaz a potenciális partnerével kapcsolatban (Bukodi, 2002).

A továbbiakban ezeket a preferenciákat fogom ismertetni, a csereelméletet követően.

3.1.2. Befektetési modell

Következőként megemlíteném a befektetési modellt, amely a csereelmélet egyik speciális vonzata. A csereelméletet Rusbult kiegészítette a jutalom és a költségek mellett még egy tényezővel, amely véleménye szerint hatással van a párkapcsolat minőségére. Ez a tényező pedig a befektetés. A befektetésen belül pedig két kategóriát különböztet meg, annak függvényében, hogy az belső vagy külső befektetésnek számít. A külsődleges befektetés kategóriájába tartoznak azok az alkotó elemek, melyek bár nem fűződnek szorosan a kapcsolathoz az ember elveszíti azokat, ha kilép az adott kapcsolatból. Példaként szolgál erre az otthon, amelyben együtt él a pár. A belső befektetések pedig a kapcsolatra vonatkoznak, melynek része az érzelmi befektetés, az idő, és a pénz is. Mindkettő típus növelheti a másik fél felé való elköteleződést (Lőrincz, 2006).

Ehhez kapcsolódóan megemlíteném a Concorde-effektust is, amely ugyanezt az emberi viselkedést írja le, miszerint amikor valamibe már időt, pénzt és energiát fektettünk bele, elkezdünk jobban ragaszkodni hozzá, akár már káros, irracionális módon is. Ennek oka, hogy úgy érezzük, amennyiben kitartunk az adott dolog mellett, akkor visszatérülhet a befektetett időnk, pénzünk, energiánk. Akár egy rossz párkapcsolat esetében is visszatartó tényező lehet, amikor már olyan régóta együtt van a pár, hogy szinte csak ez a befektetett idő tényező tartja őket össze.

3.1.3. Evolúciós elmélet

Ez az elmélet hasonló elveken alapul, mint a csereelmélet, mely szerint az egyének bizonyos tulajdonságok alapján keresik a számukra legértékesebb párt. Azonban itt nem társadalmilag meghatározott tulajdonságokat vesznek figyelembe, hanem sokkal inkább a génekkel és az egészséges utódnemzéssel kapcsolatos tulajdonságok a mérvadóak.

Az evolúciós elmélet arra a gondolatmenetre épül, mely szerint minden egyénnek célja, hogy jó génekkel rendelkező egyéneket hozzon világra, így saját génjeinek továbbörökítésén felül törekednek arra, hogy magukhoz hasonlóan jó génekkel rendelkező párt találjanak

utódnemzés céljából. Így bizonyos szempontok mentén választják ki az általuk legértékesebbnek vélt társat. Ilyen tulajdonság a fizikai vonzerő, amely információt biztosít arról, hogy ki rendelkezik jó génekkel. Ugyanilyen tulajdonságnak számítanak azok a dolgok is, melyek az egyén egészségügyi állapotáról árulkodnak. Például a szép, egészséges fogak és az átlagos testalkat, illetve a sima bőr is ide tartozik. Ezek a külső tulajdonságok információt biztosítanak számunkra a másik fél egészségügyi állapotáról, még akkor is, ha ezekből egyértelmű következtetést nem tudunk levonni, de be tudunk tölteni velük egy információs hiányt. Ezt általában nem tudatosan, hanem ösztönösen tesszük. Azonban ezen elv mentén szintén tovább erősödik a homogámia, hiszen a jó tulajdonságokkal rendelkező egyének kiválasztják egymást és a kevésbé előnyös tulajdonságokkal bíróak maradnak egymásnak az elmélet szerint (Lőrincz, 2006).

3.1.4. A hasonlóság és a vonzalomelmélet

A szociológia homofília elmélete szerint az egymáshoz hasonló tulajdonságokkal rendelkező egyének vonzódnak egymáshoz. Ezt a jelenséget a pszichológia azzal magyarázza, hogy amennyiben valaki elutasítja alapvető értékeinket, akkor tulajdonképpen megtagadja a személyiségünket, viszont ha elfogadja azokat, akkor megerősít minket abban, hogy igazunk van. Ennek az elméletnek az igazolását több kísérlet, kutatás eredménye is alátámasztja. Az egyik erre vonatkozó kísérletet Newcomb nevéhez köthető, aki 1961-ben egy egyetemi kollégium lakóit tanulmányozta egy éven keresztül. Arra volt kíváncsi, hogy bizonyos magatartás alapján hogyan fognak vonzódni egymáshoz a hallgatók, azonban hamar beigazolódott, hogy a kísérlet kezdetén mért attitűdök hasonlósága jól jelezte előre azt, hogy év végén mely diákok fognak vonzódást érezni egymás iránt. 1971-ben szintén történt egy kutatás, amely Byrne nevéhez fűződik, aki egy kérdőív segítségével mérte le, hogy a vonzalom az attitűdök hasonlóságával együtt nő két személy között. Így tehát minél inkább hasonlít két ember, annál inkább vonzónak találják egymást. 1993-ban Kenrick nyolc kombinált mérőszám létrehozásával vizsgálta a párválasztási tényezőket. A nyolc szempont a következő volt: státusz, fizikai vonzerő, családközpontúság, dominancia, extravertáltság, intelligencia, kellemesség, érzelmi stabilitás. A felmérés lényege az volt, hogy összehasonlítsák mennyire hasonló az eredmény aközött, ahogy magukat értékelik ezen szempontok alapján és az, ahogy a potenciális partnert értékelik. Az eredményben az elvárás és az önértékelés között jelentős korreláció volt. 1994-ben szintén történt egy erre az elméletre reagáló felmérés, amelyet Sprecher és szerzőtársai végeztek, amely tizenkét tényezőt vizsgált a házassági döntésekben. Arra a

következtetésre jutottak, hogy az emberek számára az eltérő bőrszín és vallás okoz problémát egy kapcsolat létrehozása esetében, illetve zavaró tényező az öt év korkülönbség is, viszont az elérő jövedelem vagy iskolázottság a felmérésben részt vett alanyoknak kevésbé okozott problémát ebben a döntésben. (Lőrincz, 2006).

3.1.5. Férfi-női különbségek

A társkeresésben és egyáltalán a vonzalom kialakulásában a nemek tekintetében sok eltérést tapasztalhatunk. Ennek számos oka van, vannak olyan dolgok, melyekben alapvetően máshogy gondolkodunk, máshogy közelítjük meg az adott helyzetet, mint az eltérő nem tagjai (Lőrincz, 2006).

Ez alapvetően rengeteg félreértési lehetőséget hordoz magában, így számos könyv is jelent már meg a témában, amelyek közül kifejezetten kiemelkedőnek tartom Barbara Pease és Allan Pease házaspár könyveit, akik rengeteget foglalkoznak nők és férfiak közötti különbségek rejtjelmeivel és azzal, hogy miért is van ez a nemek közötti szakadék.

Az említett házaspár leginkább a már kialakult párkapcsolatokon belüli konfliktusok okát vizsgálja, azonban a szakdolgozatom sokkal inkább az ismerkedést vizsgálja, így a dolgozat szempontjából azokat a tanulmányokat kell relevánsnak tekinteni, amelyek még a nemek közötti párválasztás szempontjait vizsgálják.

Ilyen tanulmány például Buss és Barnes 1986-os kérdőíves vizsgálata, amely arra az eredményre jutott, hogy a férfiak számára jelentősen fontosabb a partner fizikai vonzereje, míg a nők inkább az iskolai végzettséget és a pénzkereseti potenciált tartották kiemelten fontosnak. Sprecher 1994-es felmérése szintén azt mutatta, hogy a férfiak számára fontosabb a fizikai vonzerő, emellett pedig rávilágított, hogy a férfiak a nőkhöz képest inkább elfogadják azt, ha a partnerük fiatalabb náluk vagy rosszabbul keres. 2002-ben Li tanulmánya szintén igazolta a fizikai vonzerő fontosságát férfi megközelítésből, azonban itt már megjelent az intelligencia fontossága is emellett, amely a férfi és a női megközelítésből is fontos tényezőnek bizonyult. A női kitöltők emellett a jövedelmet is fontos tényezőként tartották számon (Lőrincz, 2006).³

³ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának fejezetével.

4. INTERNETES TÁRSKERESÉS – KÖZÖSSÉGI ÉS TÁRSKERESŐ OLDALAK

Az internet létrejötté óta, különösen a Web 2.0. megjelenése óta, amely által az internet egy olyan interaktív felületté vált, amelyen nem csak egy kész, a gyártó által létrehozott tartalmat olvashatjuk el, hanem közösségeket építhetünk, kapcsolatokat alakíthatunk ki. Ebből kifolyólag remek felületet nyújthatnak az közösségi és társkereső oldalak az ismerkedésre és ezúttal a társkeresésre is. Ebben a fejezetben ezen felületek létrejöttét és működését fogom bemutatni.

4.1. Közösségi oldalak

A közösségi oldal kifejezést 1997-ben használta először Tina Sharkey a közösség által irányított online tartalmak leírására, azonban a közösségi média angol megfelelőjét, a social media kifejezést, amelyet ma is használunk ezeknek a felületeknek definiálására Chris Shipley használta először 2004-ben egy konferencia keretein belül. A fogalom konkrét definiálása azonban két évvel később történt meg online felületeken. A közösségi média abban tér el a hagyományos médiától, hogy a tartalmakat itt a személyek közössége hozza létre. Ezeket az oldalakat különböző elvek alapján csoportosítják a különböző szakirodalmak (Klausz, 2013).

4.2. Társkereső oldalak

4.2.1. A társkereső oldalak története

Az online társkeresés egyik ősi formájának tekinthető az újsághirdetési társkeresés, mely napjainkban már az ingerszegénysége és az interakció hiánya miatt elképzelhetetlen folyamat lenne.

Ez a módszer ma már nagyon elavultnak és lassúnak mondható az internetes társkereséshez képest, ahol pillanatok alatt regisztrálhatunk és a közelünkben élő, illetve saját korosztályunkból lévő, azonos érdeklődési körrel rendelkező emberekkel kezdhetünk el ismerkedni. Annak érdekében, hogy ezek a feltételek minél közelebb álljanak az általunk ideálisnak tartott feltételekhez különböző szűrőket lehet beállítani, amely finomítja a keresésünket és ezáltal eredményesebbé teszi a pártalálást. Dönthetünk arról a legtöbb oldal esetében, hogy rövid-, vagy hosszútávú kapcsolatot szeretnénk, szeretnénk-e a későbbiekben

gyermeket vállalni, fontos-e hogy a partner dohányozzon vagy épp ne dohányozzon. Egyszerűen mondva meghatározó és felelősségteljes, hosszútávú elképzeléseinktől kezdve, mint a gyermekvállalás, a leghétköznapibb szokásokig, mindent szűrhetünk és meghatározhatunk az általunk keresett partnerben. Ez jelentősen megkönnyíti és felgyorsítja a pártalálást, hiszen ezek a kérdések egy hagyományos ismerkedés esetén csak több találkozás után derülnek ki, azonban itt pár kattintással rájöhethetünk ezekre.

Éppen ezért, már az idősebb generációk egy része sem feltétlenül ragaszkodik az általuk megszokott hagyományos ismerkedéshez, mivel a Randivonal 2013-as statisztikáiból kiderül, hogy már akkor is voltak aktív 80 év feletti felhasználói az oldalnak. Ugyanebben az évben már világszerte 20 millió ember keresett interneten partnert. A házasságok száma pedig már akkor is évente 120.000-et jelentett, amely internetes megismerkedésből alakult ki (Verticordia, 2013).

Az online társkeresésben elsők között jelent meg a kiss.com, majd 1995-ben a match.com, amely a mai napig működik. Azonban az 1990-es évek végén még nem úgy nézett ki a folyamat, mint napjainkban, hiszen ekkor a megkeresések még e-mailen érkeztek és ezeket az üzeneteket nyomtatták ki a különböző szolgáltatók, majd irodájuk falára kitűzve keresték a jelentkező számára a potenciális partnert. 1996-ban már megjelent a Yahoo, amelyen már 16-an szerepeltek társkeresőként, de ekkor ez még nem számított normálisnak, az emberek többnyire a hagyományos ismerkedésben hittek és elítélték az internetes ismerkedést. Azonban „A szerelem hálójában” című film (Ephron, 1988) elhozta azt a fajta társadalmi elfogadottságot, amely által normalizálva lett a párkeresés ezen formája. Az 1990-es évek vége és a 2000-es évek eleje jelentős változást hozott, mivel az internet ekkor kezdett el igazán fejlődésnek indulni általános felhasználás szempontjából, és ekkor ez a társkeresői szektor is növekedésnek indult (Verticordia, 2013).

Az online párkeresés az egyik legnagyobb üzletté vált, amely napjainkban is így van, ezért a legtöbb szolgáltató be akar szállni (Guld, 2022).

1998-ban létrejön az első magyar társkereső, ami a Randivonal. Pár évvel később azonban elkezdenek megjelenni a közösségi hálók is, amelyek új fórumnak számítottak ezen a piacon, amelyre a társkeresőknek reagálni kellett, így indultak el a különböző specializálódott társkeresők. Például helyhez, korhoz, családi állapothoz kötve.

4.2.2. Napjaink online társkeresői

A következő alfejezetben a vizsgált korosztály által ismert társkeresőket szeretném bemutatni. Ezeknek megismeréséhez több aktív felhasználóval is beszéltem, megnéztem az alkalmazás működését, így a főbb információk ismertetése után, saját szavaimmal írom le, hogy mely társkereső applikáció hogyan működik.

Tinder

A Tinder napjaink piacvezető társkereső alkalmazása, melynek oka nagyrészt az egyszerűségében rejlik. Algoritmus segít abban, hogy megtalálja a felhasználó környékén élő potenciális partnert.

Eredeti neve MatchBox volt, amely az alapítóknak Sean Radnek, Justin Mateenек és Whitney Wolfe Herdnek azért nem tetszett, mert túlságosan hasonló hangzásúnak találták, mint az egyik szintén társkeresés céljából létrejött platformot, a Match.com-ot (Freshwater, 2023).

Így jött létre a felület mai neve, a Tinder, amelynek jelentése magyarul: gyújtós. Ez egyértelműen a romantikára és a tűzességre utal. Logója is ehhez mérten készült el, mely világszerte mindenki számára felismerhető. Az alkalmazás kezelése teljesen magától értetődő. Balra húzzuk, aki nem nyerte el a tetszésünket és jobbra azt, aki igen. Sikere pontosan ebben a könnyen alkalmazhatóságban rejlik, hiszen az egész felület úgy működik, mint egy egyszerű játék. Ebből kifolyólag az emberek nagy része akár sok időt is szívesen tölt el az alkalmazás használatával.

Badoo

A Badoo 2006-ban indult, létrehozója Andrej Andrejev, orosz vállalkozó (Cook, 2017).

A felület a többi ilyen oldalhoz hasonlóan lehetőséget biztosít a chatelésre és a kapcsolatteremtésre. Egyedi funkcióként említhető a Badoo Live, amelyen keresztül a felhasználók élő videókat streamelhetnek, így interaktívabbá tehetik ismerkedésüket. Emellett pedig játékokat és kvízeket is kínál, hogy szórakoztató legyen az ismerkedés.

Maga a felület részletes képet ad rólunk és az általunk megismerni kívánt személyekről egy részletesen kitöltött regisztráció esetén. Láthatóvá tehetjük a magasságunkat, a szándékunkat (csak beszélgetés, randevú, tartós kapcsolat). Emellett kitölthetünk különböző kérdéseket is, melyeket maga az applikáció ad meg. Ilyen például, hogy mi neveltet meg, milyen zenét szeretek, milyen számomra az ideális első találkozás és ehhez hasonló kérdések. Az erre megadott választ feltünteti az applikáció a profilon és ezáltal részletesebb, minőségibb

információt kaphatnak rólunk a minket megismerni kívánó személyek. Megadható emellett, hogy milyen gyakran fogyasztunk alkoholt, dohányzunk-e. Ami pedig szerintem fontos kérdés a párválasztásnál és itt előre megadható opcióként szerepel: az a gyermekvállalás. Ennél a kérdésnél megadhatjuk, hogy szeretnénk-e későbbiekben gyermeket, annak számunkra ideálisnak tartott időpontját is, például, hogy majd a jövőben vagy már hamarosan esedékesnek érezzük a gyermekvállalást. Opcióként szerepel még a „nem szeretnék gyerekeket” és a „nem szeretném megosztani” is, illetve a „már vannak gyerekeim” lehetősége is szerepel. Véleményem szerint ez egy remek lehetőség, hogy ezt az információt megadjuk, hiszen a gyermekvállalás kérdése sok kapcsolatban évek után merül fel és derül ki, hogy a felek más jövőképet látnak maguk előtt ebben a kérdésben, amely konfliktusokat szülhet, vagy akár a kapcsolat végét is okozhatja. Emellett iskolai végzettségünket, vallásunkat is publikálhatjuk.

Opcionálisan kiválasztható ezen a felületen, hogy csak azok ír hassanak nekünk akikkel már kölcsönös szimpátia alapján matcheltünk, vagy beállíthatjuk az azonnali csevegés opciót is, melynek jóváhagyásával bárki küldhet üzenetet nekünk.

Bumble

A Bumble 2014-ben kezdte meg működését. Alapítói Whitney Wolfe Herd, a Tinder egyik alapítója és Andrej Andrejev, aki a Badoo egyik létrehozója. Whitney Wolfe Herd azzal a döntésével, hogy tőzsdére viszi a céget, a világ legfiatalabb selfmade milliárdosává vált, azaz teljesen önerejéből érte el a hatalmas összeg megszerzését (O'Connor, 2017).

Az egyik első társskereső applikációnak számít, amely bevezette a videó-, és hanghívást. Ezt azért tették, hogy biztonságosabbá tegyék a társkeresést, mivel így a nőknek nem kell megadniuk a megismerni kívánt partner számára az e-mail címüket vagy telefonszámukat, ezzel kivédve annak a lehetőségét, hogy esetlegesen zaklassák őket a későbbiekben. Így tehát kijelenthetjük, hogy ez egy nagy előrelépésnek mondható. Szintén a nők védelmét szolgálja, hogy ezen az oldalon csak a nők kezdeményezhetnek. Ez azt jelenti, hogy az első elküldött üzenet mindig a nőé kell hogy legyen, ami szembe megy bizonyos társadalmi elvárásokkal, épp ezért érdekes az oldal működése. Az alkalmazás a Snapchattal működik együtt, amely által a videóhívásokban alkalmazható a kiterjesztett valóság.

Mivel a Tindert nagyrészt férfiak használják, ezért ott rengeteg olyan eset van, amikor a nő nem válaszol a férfiak által küldött üzenetekre, mivel nőként sokkal több üzenetet kapnak, azonban ezt a problémát a Bumble megoldotta és kiküszöbölte azzal, hogy itt a nőé a kezdeményezés. Az oldalon egyébként azt is kilehet választani, hogy milyen célból szeretnénk ismerkedni. A randizás mellett opció a barátok szerzése és az üzleti kapcsolatok építése is.

Működése szintén a balra és jobbra húzásra épül, tehát hasonló a Tinderéhez. Amennyiben pedig létrejön a match (tehát mindkét fél kölcsönösen jobbra húzta egymást) elkezdődhet a beszélgetés. Mivel a szokásostól eltérő elven működik a rendszer, ezért segítséget biztosít a kezdeményezésben, hogy kérhetünk beszélgetésindító kérdést az applikációtól, amelyet ha megválaszolunk, akkor azt a választ elküldi a partnernek és ez segíthet abban, hogy egy spontán beszélgetés alakuljon ki.

Fontos információ még, hogy 24 óránk van reagálni a matchekre, ha ezt túl haladjuk automatikusan törlődik a match, amelyet fizetéssel lehet meghosszabbítani. Ez a marketingfogás arra készíti a felhasználókat, hogy minden nap használják az alkalmazást.

Randivonal

A Randivonal az első magyar társskereső, amely 1999 óta működik, ezért egyben ez a legrégebben működő magyar társskereső is (Randivonal, 2024). Létrejötté óta már jelentősen változott a felület, hiszen folyamatosan igazodott az igényekhez, annak érdekében, hogy piacképes maradjon.

A regisztráció során hasonló adatokat kell megadni mint az eddig említett társskeresőknél. Szükség van egy rövid bemutatkozásra, amely egy rövid mottó is lehet akár. Emellett egy hosszabb bemutatkozásban bővebben bemutatkozhatunk, részletesebb leírást adhatunk magunkról. Szintén megadhatjuk a végzettségünkre vonatkozó információkat, magasságunkat, testalkatunkat, illetve a gyermekvállalásban foglalt véleményünket. Ami érdekesség számomra, hogy a családi állapotra vonatkozóan is van lehetőség nyilatkozni. A Randivonal oldala szerint az oldalon található személyek 56%-a férfi, míg a 44%-a nő. Ez esetben tehát kisebb aránytalanságról beszélhetünk, mint például a Tinder esetében. A felhasználók 50%-a 30 és 45 év közötti, tehát a dolgozatomban vizsgált célcsoporttól idősebb a felhasználó bázis 70%-a, mivel a felhasználók 20%-a pedig 45 év felett van. Mindössze 30% teszi ki a 30 év alatti felhasználókat (Randivonal, 2024).

Rendelkezik az oldalon belül különböző tematikus társskeresőkkal, melyen keresztül egy még szűrtebb felületre léphetünk be, megsokszorozva esélyünket a potenciális partner megtalálására. Létezik horoszkóp szerinti, régió szerinti, de ismerkedhetünk akár állatbarátokkal, gamerekkel, spirituális beállítottságú tagokkal, vagy akár gyermekes tagokkal is. Ez a funkció még hatékonyabbá teszi a gyorsabb társkeresést.

OkCupid

Az applikáción már belépéskor egyértelműen meg lehet adni, hogy mi a célunk, a randevúzástól egészen a hosszútávú kapcsolatig, de megjelenik opcióként a barátok szerzése is. Felméri egyéni preferenciáinkat, mint például, szeretünk-e politikáról beszélni és mit várunk el az ideális jelölttől ebben a kérdésben. Feltesz ennél konkrétabb kérdéseket is az alkalmazás, mint például „Melyik a romantikusabb: Egy csók Párizsban, vagy pedig egy csók sátorban?”. Ennek célja a felhasználó mélyebb megismerése és ezáltal a neki legmegfelelőbb partner felajánlása, aki ezekben a kérdésekben nagyon hasonlóan gondolkodik. Számos további ilyen kérdés van, mint például „Egészséges a féltékenység egy kapcsolatban?”. Ezen kérdések megválaszolása után az applikációba beléphetünk és láthatjuk, hogy az emberek alatt megjelenik egy bizonyos százalék, amely azt jelzi, hogy a megadott preferenciáink és válaszaink alapján hány százalékra vagyunk kompatibilisek az adott illetővel. Az oldal tetején választható, hogy mi alapján szeretnénk a találatokat szűrni. Választhatjuk, hogy azokat a személyeket dobja fel, akikkel a legnagyobb százalékban egyezünk vagy azokat akik éppen online vannak. Dönthetünk a nemrég regisztrált tagok és a népszerű emberek mellett is. Jelen van azonban ugyanúgy a lokális társkeresés is, hiszen a közelben lévő személyeket is megjeleníthetjük.⁴

⁴ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának részletével.

5. MIÉRT FONTOS A VIZSGÁLT KOROSZTÁLYBAN KÜLÖNÖSKÉPPEN A PÁRVÁLASZTÁS SZEREPE?

Napjainkban jelentősen több válással és szakítással találkozhatunk, mint pár generációval korábban. Ennek oka számos tényezőre vezethető vissza, melyek sok esetben magyarázhatóak akár a közösségi média felületek nyújtotta lehetőségekkel vagy akár az otthonról hozott mintáinkkal is, illetve egyéb számos más okkal is.

Az internet szerepe és jelentősége ebben a témában sem vitatható el, hiszen minden ember napi szinten használja és ma már rengeteg pszichológiai, önismereti vagy akár párkapcsolattal kapcsolatos cikket, podcastet találhatunk, abban az esetben, ha úgy érezzük valami nincs rendben az életünkben. Akár az általunk kompetensnek vélt és szakmailag elismert pszichológushoz sem kell elmennünk, azért, hogy általánosságban véve meghallgassuk egy problémával kapcsolatos véleményét, hiszen saját közösségi oldalukon naponta posztolnak gondolatokat, vagy akár konkrét eseteket nevek és egyéb személyes adatok megváltoztatásával. Bizonyos értelemben tehát az emberek, akik nyitottak a mentálhigiénéjük odafigyelésére és múltbeli sérelmeik feldolgozására, találnak az interneten olyan felületeket, ahol ugyan pontos diagnózist nem is kapnak, de egy szakértő véleményét általánosságban bizonyos problémákkal, viselkedésekkel kapcsolatban igen. Amennyiben esetleg felismerjük, párunk valamilyen mentális betegségben szenved, (például a nárcisztikus személyiségzavar napjainkban számos pszichológus által feldolgozott téma) könnyen meglehet, hogy elindul bennünk a feltételezés gondolata, hogy mi van akkor, ha nem is ő az igazi számunkra? Ugyanez érvényes arra is, ha valaki elindul az önismeret rögzös és hosszú útján, mely során rájön, hogy valóban nem a szeretete tartja párja mellett, hanem a családjából hozott mintái, a szülői elvárások vagy a fel nem dolgozott traumák, melyeket ebben a kapcsolatban újra élhet és ezáltal egy már ismerős, biztonságos környezetnek éli meg jelenlegi helyzetét, még akkor is, ha nem az.

Az, hogy napjainkban fontosabbá vált a mentális egészség kérdése, azt gondolom egy nagy fejlődés társadalmi szinten, hiszen ma már tudjuk, hogy rengeteg fizikai tünet, betegség kialakulását elősegítheti például egy stresszes környezet. Éppen ezért nem is baj, ha az emberek egy stresszes környezetből, rossz kapcsolatból kilépnek, annak köszönhetően, hogy tájékozódnak, felismerik a bántalmazó kapcsolat jeleit, tüneteit és ennek eredményeként meghozzák a döntést, hogy nem szeretnének tovább ebben a környezetben élni.

Az éremnek azonban két oldala van, hiszen az internet olyan felületet biztosított a hűtlenségnek, melyet sokkal könnyebb ebben a formában titokban tartani, mint a megjelenése

előtti időkben. A szakdolgozatomban is vizsgált 20-35 éves korosztályban például a legáltalánosabb az a jelenség, hogy kiválasztják azt a felet, akivel összeházasodnak, illetve akivel gyermeket vállalnak. Éppen ezért ebben a korosztályban kialakított kapcsolatainkban fokozottan szükséges odafigyelni arra, hogy egy egészséges, szeretetteljes, empatikus környezetet tudjunk kialakítani magunk körül. Mi történik azonban akkor, ha erre nem figyelünk?

Maradjunk a gyermekvállalás témájánál, mely bár természetesen a vizsgált korosztálytól korábbi és későbbi korban is bekövetkezhet, azonban az általános felfogás szerint körülbelül ez az ideális időszak erre.

Már a fogantatás is nagyon fontos, hiszen a legelső környezet, amivel kapcsolatba kerülünk az az édesanyánk teste. Így tehát nem mindegy, hogy az anya hogy érzi magát, milyen hormonokat termel. Ugyanis az anyai test nem csak a táplálékot szolgáltatja a magzat számára, hanem ha boldog, egészséges környezetben van, boldogsághormonokat juttat a magzat számára, ha pedig feszült a stresszhormonokból is ugyanúgy kap (Orvos-Tóth, 2022).

„Ezek a biokémiai üzenetek emléknymókká alakulnak, melyek testi érzések, zsigeri benyomások, sejtszintű emlékek formájában raktározódnak el. Fontos tehát hangsúlyozni, hogy nem tudatos, szavakban megfogalmazható emlékekről van szó, hanem sejtszintű tapasztalatokról.” (Orvos-Tóth, 2022: 17)

Látható tehát, hogy mennyire fontos a mentális egészségünk egy kapcsolatban, akár egyén szinten gondolkozunk, akár a várandótság ideje alatt, amikor felelősek vagyunk egy másik emberért is. Korábbi időszakokban azonban egy rossz kapcsolatban is az volt a közfelfogás, hogy elválni szégyen, így rengeteg ember maradt benne megromlott párkapcsolatában és adta tovább feszültségét gyermekének.

Ahogy tehát korábban is említettem a párkapcsolatok megszakításának száma egyre magasabb és társadalmilag elfogadottabb. Ennek okai pedig részben visszavezethetőek a korábban említett internet általi hatásokra, illetve emellett természetesen más olyan társadalmi folyamatok is végbementek, amelyek a válást elfogadottabbá teszi a társadalmi normák szempontjából. Ilyen társadalmi változásokat idéztek elő például azok az amerikai filmek, melyekben megjelennek a karrierre koncentráló, egyedülálló, független nők. Ezek a filmek is segítettek abban, hogy elfogadhatóbb legyen ez a jelenség az emberek számára. Ugyanígy film idézte elő a társkeresők elfogadását is, hiszen az „A szerelem hálójában” című 1998-as film (Ephron, 1988) után hazánkban is elindult a Randivonal.hu, így tehát nem meglepő, hogy az élet más területein is a filmekben látottakat normalizáljuk.

Fontos azt is tisztázni, hogy ugyanúgy, ahogyan egy rossz kapcsolat és az azzal járó stresszes légkör is nehézséget jelent egy gyermeknek, ugyanúgy a válási folyamatok is sokszor megterhelők és akár évekig elhúzódóak lehetnek.

Amennyiben nincs gyermek a kapcsolatban, jobb döntésnek bizonyulhat a szakítással, válással járó folyamatokat vállalni, amennyiben az a kapcsolat, ahogyan a törvény is mondja „teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott” illetve „ha a házastársak között az életközösség megszűnt és annak helyreállítására – az életközösség megszűnéséhez vezető folyamat, illetve a különélés időtartama alapján – nincs kilátás.” (Új Ptk. IV. könyv (Családjog) Második rész. III. cím: A házasság megszűnése, 4.21§ (1))

Az, hogy a gyermekekre milyen hatással bír az életközösségük, illetve egyáltalán a fogantatás tényére történő reakciónak hatása már 100 évvel ezelőtt is érdekelte az embereket, így 1929-ben Ferenczi Sándor (aki Freud tanítványa volt), világhírű magyar pszichoanalitikus végzett egy tanulmányt a nem kívánt gyermekekkel kapcsolatban, melyekben megállapítható volt, hogy az így világra jött gyermekek rosszabbul fejlődnek, túlérzékenyek, pesszimisták lehetnek és hajlamosabbá válhatnak különböző pszichoanalitikus megbetegedésekre. A nem kívánság pedig az élete része marad, így felnőtt korban is számtalan problémát okozhat számára ez a magzati tapasztalat, mely miatt ezekben az esetben nagyobb az öngyilkossági hajlam gyakorisága és a kriminális késztetések (Orvos-Tóth, 2022).

Fontos tehát felismernünk, hogy mentális egészségünk milyen hatással van az élet minden területére, így egy párkapcsolatot nézve a gyermekvállalásra milyen hatással bír életfelfogásunk, hozzáállásunk, hiszen viselkedésünkkel alakítjuk ki egy gyermek kötődését is, így a különböző kötődési problémákat megelőzhetjük, ha érzelmileg kiegyensúlyozottabbak vagyunk.

A tartalmi keretek miatt itt most nincs lehetőség részletezni a kötődési típusok jellemzőit, azonban megkülönböztethetünk biztonságos-, szorongó-, félelemteli-elkerülő, és elutasító-elkerülő kötődési stílust. Ezek nem mások, mint a különböző gyermekkori tapasztalatok felnőttkori kivetülése. Egy rövid példával élve: az elhanyagolás sok ember életében megjelenik már 3 éves kor előtt, amikor csecsemőként sírását figyelmen kívül hagyják. Ebben az esetben a gyermek már kiskorban szembesül azzal, hogy az érzelmei kifejezésére válaszként elutasítást kap, így ez megtanítja tudat alatt neki, hogy elutasításra számíton, amennyiben kifejezi az érzelmeit. *„Ez a gondolkodásmód a gyermeket szinte állandó szimpatikus idegrendszeri dominanciába taszítja. Fiziológiai értelemben ez többek között azt jelenti, hogy a gyermek agyában extra kortizol – egy stresszhormon – szabadul fel. A Harvard Egyetem kutatói a gyermekkorban a kortizolnak való tartós kitettséget toxikus (mérgező) stressznek nevezték. A*

toxikus stressz akadályozza a kognitív fejlődést, ami felnőtt korban visszatetsző viselkedést eredményez.” (Gibson, 2022)

Amennyiben tehát nem figyelünk arra, hogy egy stresszmentes környezetet teremtsünk magunknak nem csak saját, hanem a párunk és a gyermekünk életét is súlyosan károsítjuk, függően attól, hogy az otthonunkban fellelhető konfliktusok milyen szakaszban vannak.

Fontos felismernünk azt, hogy amennyiben gyermek is van a családukban súlyos viselkedési zavarokat adhatunk át neki, ha nem kezeljük a belső konfliktusokat.

Amennyiben például transzgenerációs átadások gyakoriságát nézzük: több kutatás is megerősítette, hogy az egykor bántalmazott gyerekek körülbelül 1/3-a lesz maga is bántalmazó szülő (Orvos-Tóth, 2022).

Sokan a bántalmazó szó hallatán fizikai erőszakra gondolnak, azonban ide tartoznak azok a verbális bántások is, melyek szintén életre szóló sebeket ejthetnek. Ezek pedig sokkal gyakoribbak egy megromlott párkapcsolatban, hiszen két sérült és stresszes egyén nem tud egy egészséges világképet közvetíteni egy gyermek számára. Ezért hiába gondoljuk úgy, hogy szimplán a szerelmet és szimpátiát kell figyelembe vennünk a párválasztásnál. Amennyiben a közeljövőben családalapítást tervezünk, erősen megfontolandó szempontok a fentebb említettek is, ha nem szeretnénk generációkon átívelő problémákat okozni.

Ezt igazolja a 2014-es Nature Neuroscience nevezetű folyóiratban megjelenő tanulmány is, amely világszerte szenzációt keltett. A kutatás az atlantai Emory Egyetemen zajlott, ahol a kutatók cseresznyevirág illatot permeteztek az egerek ketrecébe és kellemetlen áramütésnek tették ki őket eközben, így az egerek elkezdtek félni az illattól. Azonban a meglepődés tárgya nem ez volt, hanem az utódok bevonása a vizsgálatba, amely során a 2. és a 3. generáció is félt az illattól, annak ellenére, hogy ők sosem kaptak áramütést. Ez az élmény tehát biokémiai üzenetként átalakította a vizsgált csoport és az utódok működését is. Ezt nevezik transzgenerációs hatásnak, melynek funkciója a túlélés (Orvos-Tóth, 2022).

Ugyanis ezeket az üzeneteket a felmenőink átadják nekünk, hogy védjenek minket a különböző veszélyektől, ezáltal ellenállóbbak legyünk a külvilággal szemben. Ennek funkciója nagyon hasznos is, abban az esetben, ha az utódok életében is valós az a veszély, amelyekkel a felmenőknek kellett szembenéznie, azonban ez sok esetben nincs így. A félelem és a stressz mégis megmarad generációkon keresztül, ezért sok esetben a leghétköznapibb helyzetekben is ilyen okok húzódnak meg a háttérben, amelyeket érdemes tisztázni és felderíteni, amennyiben lehetőségünk van rá, hogy tudatosabban tudjuk kezelni a stresszhelyzeteket.

A patkány és egérkísérletek azonban a téma más szegmenseiben is megjelentek, hiszen gyakran használják a kutatók ezt a módszert. Ennek oka, hogy gyorsan szaporodnak és ezért

több egymást követő generációt is könnyen meg lehet vizsgálni. Ilyen kutatás zajlott le abban az esetben is, amikor azt vizsgálták milyen hatással van az utódra a gondozói törődés minősége. Ebben a kísérletben a jó egér anyák fészket építettek, nyalogatták a kölyköket, a rossz egér anyák pedig nem igazán foglalkoztak utódaikkal. A vizsgálat során kiderült, hogy a jó egér anyák gyermekeinek idegrendszere jelentősen ellenállóbbá vált, ezért stresszhelyzetekben kisebb kilengéseket éltek meg. Bátrabban indultak felfedezőútra és jobban teljesítettek a memóriafeladatokban is, mint a rossz anyák gyermekei, akik passzívak voltak, nem érdekelte őket mi van a környezetükben és rosszabb volt a memóriájuk is (Orvos-Tóth, 2022).

Ami tehát a szerepünk adott esetben a 20-35 év közötti párválasztásban, az nem más, mint a kellő önismeret és a másik fél ismerete, hiszen ezek tudatában leszünk képesek egy egészséges környezetet teremteni, mely alkalmas egy hosszútávú kapcsolat fenntartására, illetve arra, hogy a kapcsolat szintet lépjen, adott esetben gyermeket vállaljon a pár. Abban az esetben, ha a pár mindkét felének az érzelmi kompetenciája fejlett, ugyanezt tudják átadni utóduknak is.

Amennyiben azonban ez nincs jelen kialakul a stressz, amely homeosztázis felboruláshoz vezet. Ez az állapot pedig amennyiben tartóssá válik, azaz krónikus, akkor fizikai betegségek formájában is megjelenhet később. Érzelmi kompetenciánk fejlesztése tehát nagyon fontos, hiszen általános egészségünket befolyásolja. Ha a célunk az, hogy a leendő vagy már megszületett gyermek egészséges felnőtté váljon (márpedig ez a cél, ami ideálisnak mondható), akkor segítenünk kell őt ennek a kompetenciának a fejlesztésében (Máté, 2022).

Véleményem szerint ezek után nem is kérdés, hogy miért fontos már az ismerkedés során tudatosan szűrni, amennyire csak lehet, hogy kiből válhat majd jó anya, apa gyermekeink számára és jó társ számunkra, hiszen valóban generációkon keresztül örökítjük tovább a viselkedésünk által okozottakat, amelyek ideális esetben természetesen pozitívak is lehetnek. Nem szabad azonban félvállról vennünk a párkapcsolat kérdését, hiszen társas lény mivoltunk végett ez alapvető szükségletünk, hogy tartozzunk valahova, azonban természetesen nem mindegy, hogy hova. Amennyiben akár úgy is érezzük, hogy jelenleg nincs terveink között a gyermekvállalás, fontos tudni, hogy ez egy párkapcsolatban sok esetben terv nélkül is így alakul, így már az ismerkedéskor figyelembe kell vennünk, hogy amennyiben ezt az embert választjuk párunknak, mit okozunk majd gyermekünknek és az azt követő generációknak.⁵

⁵ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának fejezetével.

6. A KUTATÁS KÖRÜLMÉNYEI

6.1. Kutatási módszer

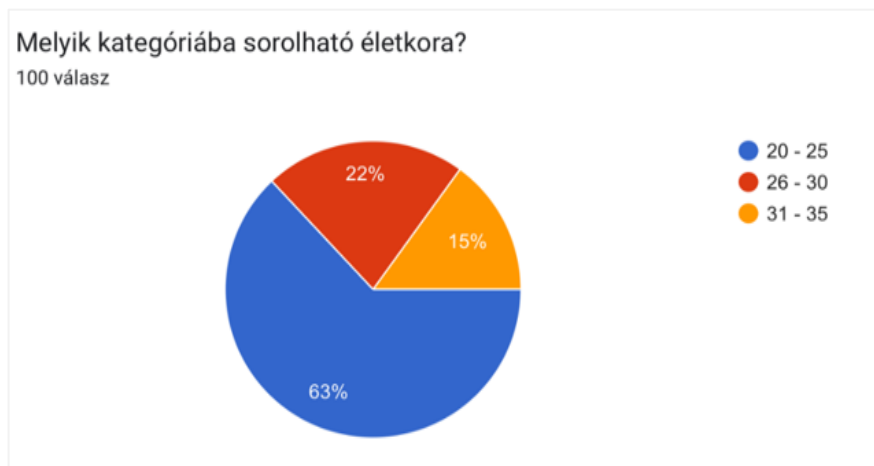
A kvantitatív kutatási módszerek közül a kérdőívezést választottam, mivel az általam vizsgált korosztály leginkább az online térben érhető el könnyen és gyorsan, így ez egy ideális és célszerű mintavételi eljárásnak bizonyult. Ebből kifolyólag tudtam, hogy ezzel a módszerrel viszonylag sok emberhez el tudom juttatni a kutatásomat és így átfogóbb képet kaphatok a kutatott területről. A másik ok pedig az volt, hogy mivel az online társkeresés volt a középpontban, ezért tudtam, hogy akik kitöltik a kérdőívemet valóban fellelhetőek ezeken az oldalakon, hiszen magát a kérdőívhez tartozó linket is a különböző közösségi oldalakon osztottam meg.

6.2. Kutatás célja

A kutatásom célja többek között az volt, hogy kapjak egy általános képet a vizsgált korosztály felhasználási szokásairól ami az internetes felületeket jelenti. Emellett pedig a hipotézisem, miszerint az internetes társkeresés rendelkezik különböző torzító hatásokkal, amely nehezíti az ismerkedést megerősítése vagy cáfolása a kitöltők által. A másik hipotézis, hogy könnyebben és szívesebben kezd el a 20 és 35 év közötti korosztály internetes platformokon ismerkedni. Harmadik hipotézisként pedig a kapcsolatok tartóssága merül fel, miszerint az online létrejött kapcsolatok kevésbé tartós viszonyokat eredményeznek, mint a hagyományos módon létrejött társaik. Negyedik feltételezésként pedig a nonverbális kommunikáció hiányát vizsgálom, melyről azt gondolom, hogy a legerősebb torzító hatással bír az online térben.

6.3. A kitöltők életkora

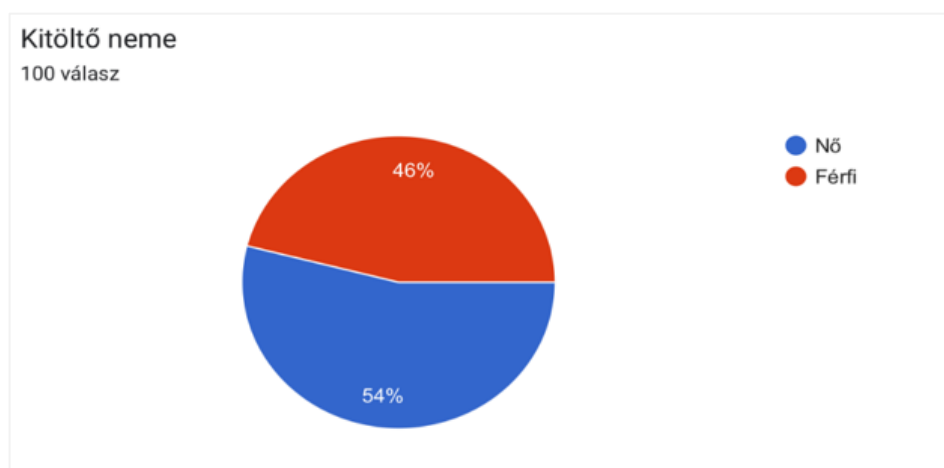
A vizsgált korosztályt a 20 és 35 év közötti fiatalok tették ki, akik jelen vannak a különböző közösségi média felületeken és társkeresőkön. Az általuk átélt tapasztalatokra voltam kíváncsi a kutatási témával kapcsolatban.

1. ábra: A kitöltők életkora

A pontosabb eredmény érdekében a kérdőívet több online felületen is megosztottam, hogy minél szélesebb körből tájékozódjak. A kérdőíves adatgyűjtést nagyrészt ezek az online platformok tették ki, emellett pedig sikerült eljuttatni az Eger Eszterházy Szabadidő és Sportegyesület tagjaihoz, az egyetemen tanuló szaktársaimhoz, volt középiskolás osztálytársaimhoz, illetve már tanulmányaikkal végzett, jelenleg is a munkaerőpiacon foglalkoztatott személyekhez. Céloom az volt, hogy minél változatosabb, sokszínűbb populációt lefedjek az adatgyűjtés során.

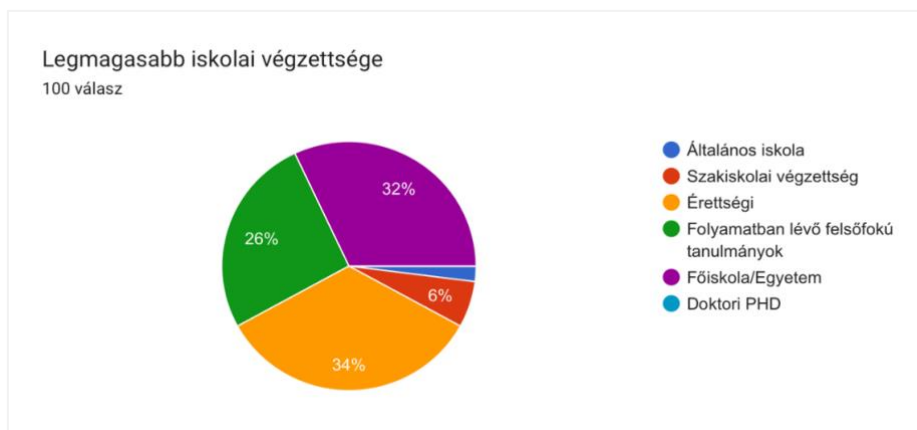
A vizsgált korosztályon belül a kitöltők aránya a következőképpen alakult: 15 személy töltötte ki 31 és 35 év között. 22 kitöltő életkora volt 26 és 30 közötti. Ahogyan pedig az 1. ábra szemlélteti is, a kitöltők 63%-a 20 és 25 év közötti volt.

2. ábra: A kitöltők neve

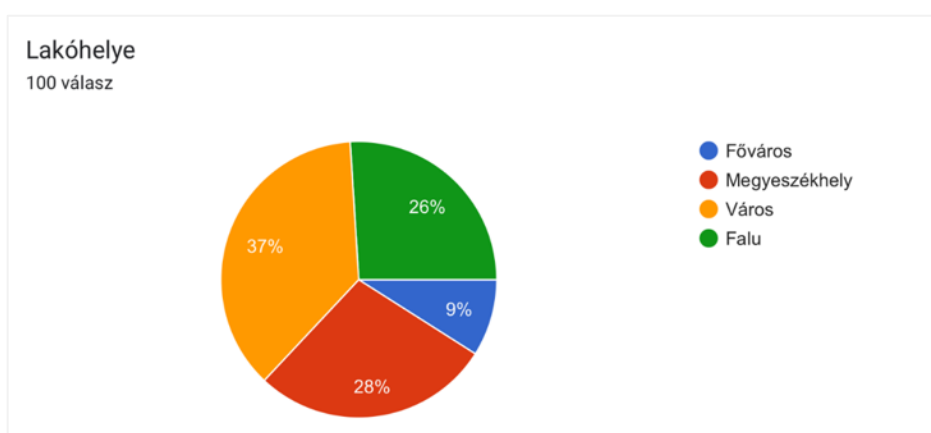
A nemek arányát tekintve, törekedtem arra, hogy körülbelül azonos számban töltsék ki mindkét nem hozzátartozói. A nők száma azonban a kitöltők között 8%-al több lett, mint a férfiaké, hiszen a kitöltők között 46% volt a férfi, 54% pedig a nő. Ennek oka az lehet, hogy jóval több nő van jelen a közösségi oldalakon (Veszelszki, 2013).

Amelynek oka, hogy hagyományosan a nők felelősek a különböző szociális hálózatok fenntartásáért (Bonka és mtsai., 2003).

3. ábra: A kitöltők legmagasabb iskolai végzettsége

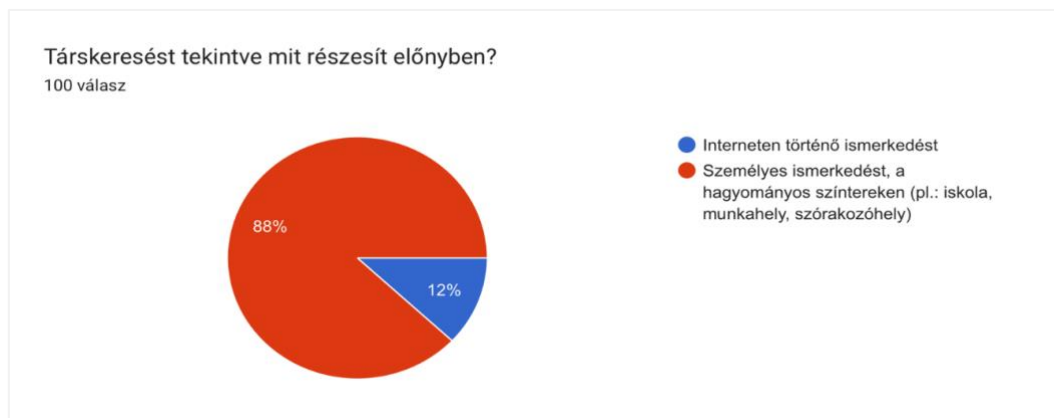
Kutatásomban megkérdeztem a kitöltőket legmagasabb iskolai végzettségükről is. Amely viszonylag széles spektrumon mozgott, mivel a doktori PHD kivételével mindegyik végzettség megjelent a vizsgált korosztályon belül, mint legmagasabb végzettség. A legkisebb százalékot (2%) az általános iskola befejezése tette ki. Ezután következett a szakiskolai végzettség, mely 6 kitöltőt érintett. 26% jelenleg is tanul a felsőoktatásban, 32% pedig már egyetemen vagy főiskolán végzett. Legmagasabb arányban (34%) azonban az érettségivel rendelkezők voltak.

4. ábra: A kitöltők lakóhelye

A kutatáson belül szintén fontos szerepet tölt be a vizsgált korosztály lakóhelye, ebből a szempontból is arra törekedtem, hogy minél sokszínűbb legyen. Legmagasabb százalékban (37%) a várost jelölték be, ezt követte 28%-al a megyeszékhely. 26%-a a kitöltőknek élt faluban és a fővárosban 9%.

A különböző demográfiai adatok felmérése után elkezdtem vizsgálni a kutatott téma szempontjából különböző releváns információkat a különböző közösségi-, és társkereső oldalak fogyasztási szokásaival kapcsolatban. Hipotéziseim közé tartozott, hogy az általam vizsgált korosztály, tehát a 20 és 35 év közötti emberek könnyebben és szívesebben kezdenek el ismerkedni különböző internetes felületeken, mint személyes formában. A következő kérdés a téma ezen területére vonatkozott, amely véleményem szerint rendkívül meglepő eredményt hozott.

5. ábra: A vizsgált korosztály társkeresési preferenciái online és hagyományos ismerkedés vonatkozásában

Számomra ez a kérdés váratlan eredményeket hozott, hiszen nem elég, hogy a személyes ismerkedést többen választották, hanem arányokat tekintve számottevően többen voltak kitöltők között azok, akik az ismerkedés ezen formáját preferálták. 100 kitöltő közül mindössze 12 fő választotta az interneten történő ismerkedést és 88-an a hagyományos színtereken történőt. Ennek okait is szerettem volna feltárni, így a következő kérdésem az volt, hogy miért ezt a válaszlehetőséget érezte megfelelőnek a kitöltő. Ebben az esetben nem előre megfogalmazott válaszok közül választhattak, hanem olyan lehetőséget választottam a kérdőívben belül, mely teret enged a válaszok önálló kifejtésére. A legtöbbször felhozott érv a személyes ismerkedés mellett az az volt, hogy személyesebb, intimebb beszélgetések tudnak így kialakulni a két fél között, mint online formában. Emellett pedig a különböző nonverbális tényezők játszottak szerepet, melyek az online térben nem láthatóak. Ez pedig igazolja a hipotézisem, miszerint ezen komponens hiánya az egyik legjelentősebb torzítással bír.

„A személyes ismerkedést preferálom, mivel ott érzékelhetőek a gesztusok, a kapcsolat kialakításában része lehet az érintésnek. Az internetes ismerkedés ettől megfosztja az embert.”

„Személyesen sokkal hamarabb ki lehet ismerni az embert. Gördülékenyebben megy a beszélgetés. Láthatjuk a személyes kontaktus során a gesztusokat, arc kifejezéseket és a hangsúlyt is halljuk.”

„Sokkal közvetlenebb, őszintébb formája ez az ismerkedésnek. Sajnos interneten keresztül sok fals információ lehet az adott illetőről, valamint a beszélgetés közben nem látjuk a másik arcát, reakcióit. A társskereső applikációknak számomra „piac” jellege van, ezért soha nem is használtam még egyet sem.”

„Személyes ismerkedés során természetesebb a beszélgetés, jobban leszűrhetők a visszajelzések a másik fél részéről”

„Fontos az első benyomás. Könnyebb alkalmazkodni egy-egy felhozott témában, szituációban. Számomra egyszerűbb a személyes ismerkedés, az internetest felületesnek érzem.”

„Véleményem szerint nagyon fontos, hogy lássuk a másik fél testbeszédét, érezzük az illatát, halljuk a hangját, hiszen ezek fontos befolyásoló tényezők a párválasztásban”

„Személyesen a testbeszéd, a hanglejtés, a mimika is szerepet játszik, ezáltal pontosabb képet lehet kapni a másiktól.”

„Azért a személyeset választom, mert annak van valódi, mélyebb hatása, illetve talán gyorsabb a visszaigazolás arról, hogy szimpatikus vagyok-e a másik fél számára.”

Látható tehát, hogy legtöbb esetben a kérdőívet kitöltők között úgy gondolták, hogy a személyes ismerkedés egy megbízhatóbb formája a párkeresésnek, hiszen hiába biztosítanak könnyű és jó platformokat erre a különböző társskereső applikációk és a közösségi média felületek. Ez azért van, mert a legtöbb emberi tényező ezeken az alkalmazásokon nem felmérhető, így biztonságosabbnak és egyértelműbbnek érzik a hagyományos módon való ismerkedést.

Ennek oka az online tér azon torzító hatása, melyen keresztül könnyebben tud manipulálni az, aki szeretne, mint személyes találkozások alkalmával.

„Biztonságosabb személyesen ismerkedni.”

„Az interneten bármilyen álarc mögé bújhat az ember, így hamis képet fest magáról. Egy személyes találkozó alkalmával sokkal jobban láthatod és megismerheted a másik félt.”

„Internetes társskereső alkalmával nem látom az illetőt, maximum egy fotót róla, ami lehet nem is ő. A nonverbális kommunikációját sem észlelem, ami szerintem kulcsfontosságú szerep a beszélgetésben, sőt, fontosabb, mint a szavak”

„Az online térben mindenki az előnyösebb arcát mutatja, illetve személyesen könnyebb interakcióba kerülni egy adott személlyel.”

„Személyes ismerkedést azért preferálok, mert olyankor látni lehet az adott illetőt, megtudod nézni milyen a beszélgetés, érdeked-e egyáltalán. Az interneten lehet nem is saját magát adja ki, nem lehet tudni ki megy el a találkozóra.”

„Nem tudhatjuk, hogy a monitor mögött tényleg azzal beszélgetünk, akinek kiadja magát.”

„Nem igazán szeretem az interneten való ismerkedést, mert manapság többnyire álképekkel és álnevekkel csapják be egymást az emberek.”

„Az online felületeken ismerkedni nem mindig biztonságos.”

Ezek a beszámolók többnyire mind alátámasztják azt a hipotézisemet, miszerint az online térben könnyebb kialakítani az embereknek magukról egy hamis képet, így bár könnyű és gyors utat biztosítanak a társkeresők arra, hogy akár otthonunk kényelméből megtaláljuk az igazit, mégis elég magas a veszélynek az a faktora, hogy az általunk megismert személy abban a formában, ahogy gondoljuk, nem is létezik. Ennek ellenére, mégis volt 12%, aki az interneten való ismerkedést részesítette előnyben. Az általuk felsorolt érvek sok esetben vonatkoztak a gyorsaságra és a könnyebbségre, melyet kifejtettem az előző sorokban. Emellett pedig volt, aki úgy érezte, hogy olyan társadalmi változások mentek végbe, amik megnehezítették a személyes ismerkedést lehetőségét.

„Sajnos manapság már más világot élünk. Például férfiak nem szólítanak le utcán sétáló lányokat/nőket. Emiatt, ha valaki nincs olyan szerencsés helyzetben, hogy közvetlen környezetében megtalálja a másik felét, számára az ismerkedés nehéz. Sok velem egyidős fiattól hallom azt, hogy nem tudják hol lehetne személyesen ismerkedni. Ez véleményem szerint generációs probléma.”

„Könnyebb interneten ismerkedni. Személyesen, például szórakozóhelyen szerintem esélytelen a hangos zene végett, munkahelyen pedig nem ajánlott véleményem szerint.”

„Sokkal könnyebb így elérni az embereket, mint személyes formában.”

„A mindennapokban nincs lehetőségem személyesen ismerkedni.”

„Személyesen már nehéz ismerkedni. Interneten pedig ráírok és könnyebben el tudunk kezdeni beszélgetni.”

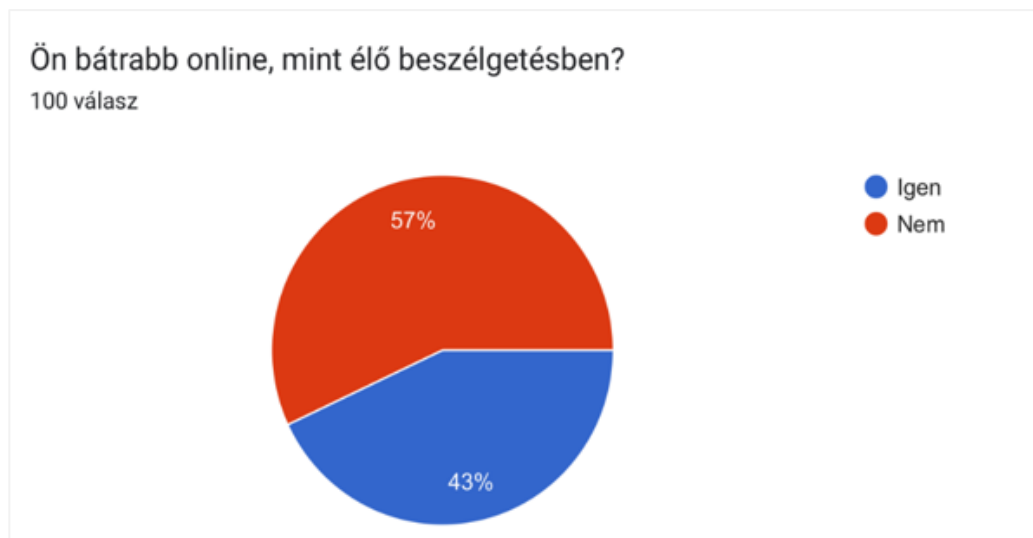
„Zárkózott típus vagyok, ezért a személyes ismerkedés számomra nehezebb.”

A kérdőívet kitöltők között többen voltak, akik a kettő közötti opciót választották. Ők úgy érzik, hogy célszerű először interneten felmérni a másik személyt, ott beszélgetni vele, hogy eldöntsék: szeretnének-e személyes találkozást.

„Szeretem előtte felmérni az érdeklődési körét, de nem vetem meg a személyes találkozót sem.”

„Facebookon ismerkedtünk meg, de onnantól a személyes találkozás volt fontos. Fel tudom mérni, hogy valóban az ideálom-e.”

Látható tehát, hogy mind a a hagyományos, mind pedig az online ismerkedés mellett szóltak érvek és ellenérvek, azonban ennek ellenére a jelentős többség a hagyományos színtereken való társkeresést részesítette előnyben.

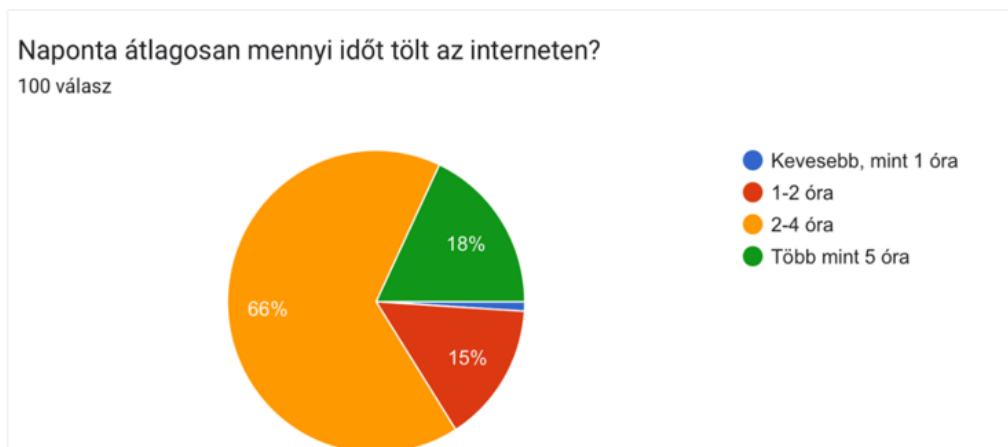

6. ábra: A kitöltők attitűdjének vizsgálata online és élő beszélgetésben

A szakdolgozati témámon belül kíváncsi voltam arra, hogy torzító hatásként megjelenik-e az online térben az az attitűdbeli változás, miszerint a felhasználók egy része bátrabb, közlékenyebb az online felületeken. Ebben a kérdésben megoszlottak a vélemények a kitöltők között, hiszen a többség, 57% azt a válaszlehetőséget jelölte, miszerint ő nem bátrabb a virtuális térben, mint a hagyományos, személyes beszélgetésekben. A kitöltőknek viszont bár kevesebb mint a fele, mégis a vizsgált mintán belül egy elég nagy százalék (43%) választotta azt a lehetőséget, mely szerint bátrabb az online beszélgetéseiben. Ennek a jelenségnek magyarázataként szolgál a Joseph Walter által kidolgozott hiperperszonális interakció, mely szerint azért válik az online kapcsolat hamar intimmé, mert hiányzik belőle a vizuális információ. Ennek okán hamarabb kezdjük el az önfeltárás folyamatait, annak érdekében, hogy bizalmat alakítsunk ki (Aiken, 2020).

Az önfeltárás folyamataihoz pedig az kell, hogy bátrabban megnyíljunk az adott illetőnek. Ezt igazolja a Dr. Mary Aiken könyvében leírt „idegen a vonaton-szindróma”, mely szerint bizonyított tény, hogy az emberek szívesebben osztanak meg személyes információkat olyan idegenekkel, akikkel többet nem találkoznak. Ez az online térben úgy jelenik meg, hogy

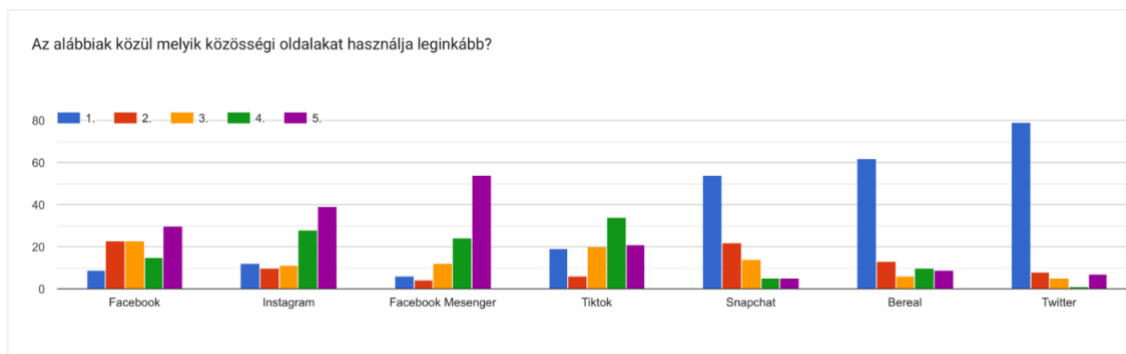
kevésbé érezzük kockázatosnak, hogy valaki ártson nekünk, aki még soha nem látott minket élőben. Így kap szerepet az online gátlásvesztés és az anonimitás cyberhatása (Aiken,2020: 23).

7. ábra: A kitöltők napi képernyőideje, interneten eltöltött órák száma

Fontos tényezőnek tartottam a kutatásom szempontjából megvizsgálni azt, hogy a vizsgált célcsoport mennyi időt tölt naponta az online térben mindenféle platformhoz való kötöttség nélkül, általánosságban. Ennek azért van relevanciája a téma szempontjából, mert tapasztalataim szerint ez a korosztály rengeteg időt tölt az internet adta lehetőségek felületein. Látható, hogy a 100 kitöltő közül csak 1 fő volt, aki kevesebb, mint 1 órát tölt naponta az online felületeken. Ezt követően 15% volt az, aki 1-2 órát szokott internetezni egy nap lefolyása alatt. A kitöltők legnagyobb százaléka, azaz 66% már naponta 2-4 órát is eltölt a különböző internetes platformokon. 18% pedig több, mint napi 5 órát. Véleményem szerint ez egy árulkodó adat arról, hogy mennyi időt fordítanak az emberek efféle tevékenységekre és ez mennyire elveszi az időt és lehetőséget az általuk preferált személyesen történő találkozások megvalósulásától.

A dolgozat további részében a közösségi oldalakat hasonlítom össze a kifejezetten társkeresési céllal létrejött platformokkal. Mivel ez a két típusú felület alapvetően különbözik funkcióját tekintve egymástól, szerettem volna kutatásomban kitérni arra, hogy az online felületeken belül melyek azok, melyek igazán közkedveltek.

8. ábra: Közösségi oldalak használatának aránya a kitöltők körében

Ennél a kérdésnél kifejezetten az volt a kutatás célja, hogy megnézzem, mely közösségi oldalak a legelterjedtebbek a vizsgált célcsoportban. 1-től 5-ig tartó skálán értékelhették a kitöltők a megadott közösségi oldalak használatának gyakoriságát. Az 5-ös jelezte a nagyon gyakori használatot, az 1-es pedig azt, ha az adott személy soha nem használja az adott felületet.

Kiemelkedő értéket mutatott a Twitter használatának alacsony száma, melynél 79 válaszadó nyilatkozott úgy, hogy nem használja az adott felületet, 8 fő pedig a ritkán lehetőséget választotta. Mindössze 7 fő esetében a beszélhetünk nagyon gyakori használatról. A második legkevésbé használt platform a Bereal volt, melynél 62 fő nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem használja a felületet. 13 fő ritkán és összesen 9 fő volt, aki nagyon gyakori használatról számolt be. Ez az arány a Snapchat esetében is hasonlóan alakult, mivel a kitöltők több mint fele, tehát 54-en nyilatkoztak úgy, hogy egyáltalán nem használják a felületet. A nagyon gyakori használat pedig itt már csak 5 főt érintett. 22-en nagyon ritkán, 14-en pedig időnként használják az alkalmazást. A leggyakrabban használt felület a Facebook Messenger lett a kutatásban, melyről 54-en úgy nyilatkoztak, hogy nagyon gyakran használják, emellett pedig 24-en 4-esre értékelték, amely szintén gyakori használatra utal. Mindössze 6 fő jelölte be, hogy egyáltalán nem használja ezt a felületet, 4-en nagyon ritkán és 12-en időnként. Az Instagram felhasználók közül 39 fő volt, aki nagyon gyakorinak érezte a felület használatát, 28 fő használja gyakran, emellett pedig 12 fő egyáltalán nem, 10 kitöltő időnként, 11 fő pedig néha látogatja ezt a platformot. A következő két platform, a Facebook és a TikTok számomra váratlan eredményeket hoztak, arra számítottam, hogy a TikTok jóval nagyobb népszerűsége fog szert tenni. Azonban a 2021-es évben a CloudFlare Radar nevű eszközével mérte, hogy mekkora az egyes oldalak látogatottsága. Ezen a listán első helyen a TikTok szerepelt, viszont a 2022-es évben a Facebook megelőzte. Melyet az általam készített kérdőív is alátámaszt, hiszen a TikTok-ot mint nagyon gyakran használt platformot, 21 ember választotta, miközben a Facebook-ot 30 fő jelölte meg leggyakrabban használtként. Érdekes eredmény azonban, hogy ha a számításba bele vesszük azokat is, akik gyakori használatról számoltak be, akkor a Facebook esetében ez a két halmaz 45 embert foglal magába, míg a Tiktok 55-öt. A Facebookot egyáltalán nem használók azonban alacsonyabb számban voltak (9 fő), mint a TikTok-ot egyáltalán nem használók (19 fő). A néha/ritkán és az időnként lehetőséget választók száma pedig szintén magasabb volt a Facebook esetében, melyre 43 főt jelent, mint a TikTok esetében, amely 26 embert érint.

A 2024. február 1.-jei statisztika alapján szintén előrébb helyezkedik el a Facebook, mint a Tiktok.

rank	domain	categories
1	google.com	Search Engines
2	googleapis.com	Content Servers;Webmail
3	facebook.com	Social Networks
4	apple.com	Information Technology;Technology
5	gstatic.com	Content Servers
6	microsoft.com	Information Technology;Business
7	tiktokcdn.com	Content Servers;Social Networks
8	amazonaws.com	Technology
9	googlevideo.com	Search Engines;Video Streaming
10	doubleclick.net	Advertisements

9. ábra: 2024. február 01. – weboldalak látogatottsága
Forrás: radar.cloudflare.com

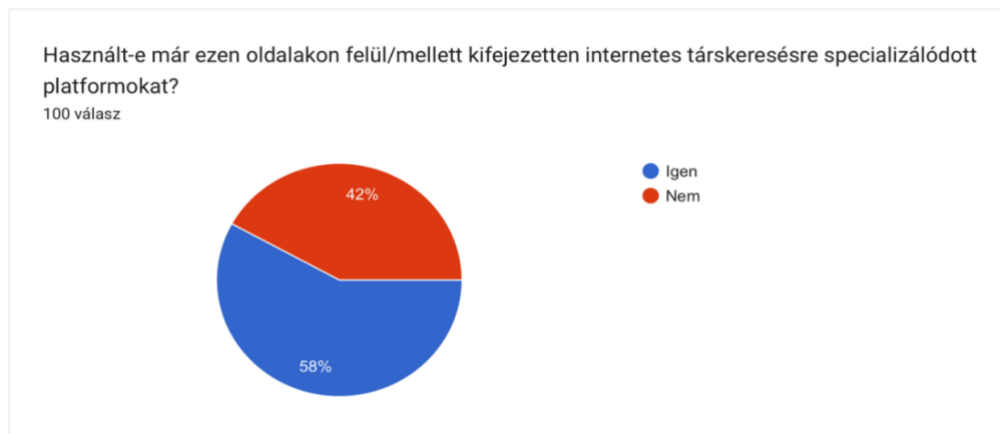
A közösségi oldalak fogyasztói szokásainak felmérése után, fontosnak tartottam a kutatás szempontjából megvizsgálni azt is, hogy mely oldalak azok, amelyeken a vizsgált célcsoport bonyolított már le társkeresést. Erre azért voltam kíváncsi, mert érdekelt, hogy az általános felhasználáshoz képest, lesz-e eltérés abban, hogy milyen arányban használják ugyanezeket a felületeket ismerkedés céljára a kitöltők.

10. ábra: Közösségi oldalakon való párkeresési szokások

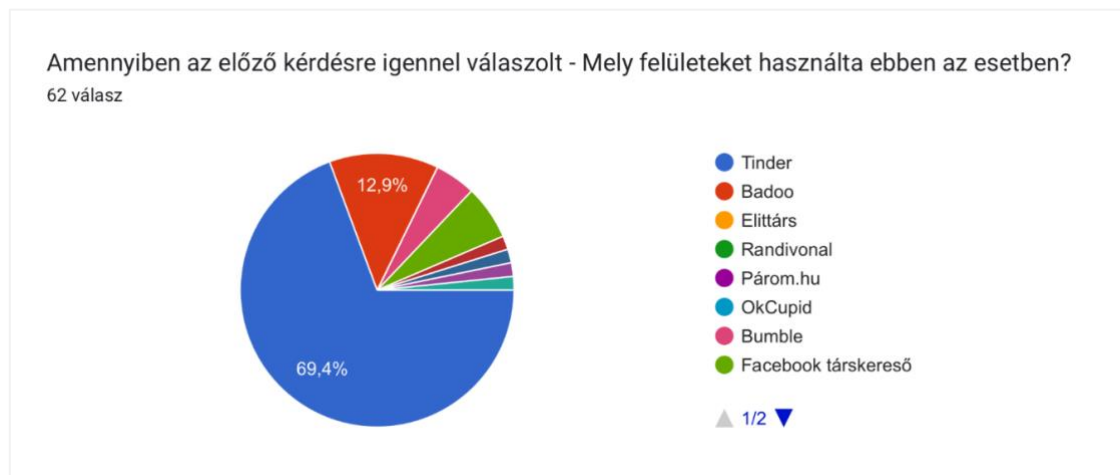
A Bereal és a Twitter ebben az esetben is nagyon alacsony százalékot (1-1%) produkált, azonban ennél meglepőbb, hogy a TikTok bár nagyon népszerű oldalnak számít, mégis 0 kitöltő nyilatkozott úgy, hogy bonyolított le már az applikáción keresztül társkeresést. Ez a magas felhasználás arányához képest és figyelembe véve azt, hogy szintén van chat funkció az oldalon, meglepően alacsony szám. A Snapchat azonban ahhoz képest, mennyire alacsony felhasználásról számoltak be a kitöltők az előző kérdésben, itt 13% választotta, mint opció.

Ennek oka az eltűnő üzenetek jelensége lehet, mely az applikáció sajátossága. Az eltűnő üzenetekért nem kell felelősséget vállalni, nem lekövethető, hiszen megnyitás után azonnal eltűnnek és ha esetleg a másik fél képernyőfelvételt készít róla, arról is kap az üzenet küldője értesítést. Ezáltal valószínűleg sokan biztonságosabbnak ítélik meg. Legmagasabb arányban a Facebook Messenger volt, melyet a kitöltők háromnegyede, azaz 75%-a jelölt. Ez az applikáció az általános felhasználás esetében is a legmagasabb számokat produkálta a kérdőívben. 59 fő jelölte meg az Instagram nevezetű felületet, mely szintén egy magas számnak mondható a kérdőív kitöltőinek számát tekintve, több mint a fele. A Facebookról pedig a kitöltők 40% nyilatkozott úgy, hogy ismerkedett már társkeresés céljából az oldalon keresztül. Ez egy viszonylag magasabb szám, hiszen majdnem a kitöltők felét jelenti, viszont figyelembe véve azt a tényt, hogy a Facebookon van kifejezetten társkereső lehetőség Facebook Társkereső néven - amely egyedülálló az ilyen közösségi oldalakon belül – magasabb számra számítottam.

11. ábra: Internetes társkeresésre specializálódott platformok használatának aránya

Ebben a kérdésben azt vizsgáltam meg, hogy a kérdőívet kitöltők közül milyen arányban vannak azok, akik használtak már kifejezetten társkeresés céljával létrejött felületeket és kik azok, akik csak a közösségi oldalakon vannak jelen. Alacsonyabb számban, azaz 42%-ban voltak azok, akik nem használtak még társkereső felületeket és 58% pedig használt már ilyet, így arra voltam kíváncsi, hogy mely felületeket használták ebben az esetben.

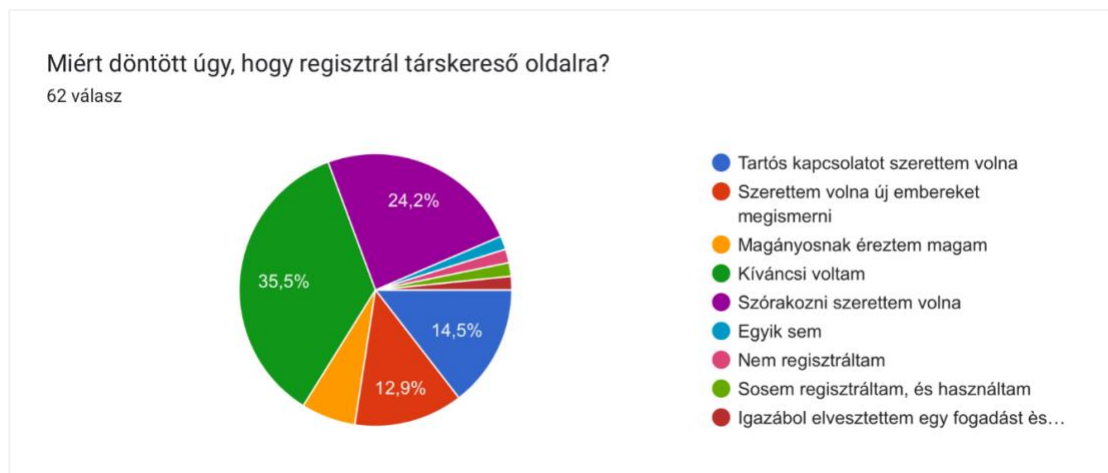

12. ábra: A kitöltők által használt társskereső felületek

Ebben a kérdésben felmértem, hogy mely társskereső oldal vagy applikáció a legnépszerűbb az általam vizsgált célcsoportban. Mivel a kérdőívben opcióként megjelenítettem az „Egyéb” lehetőséget, arra az esetre, ha valaki az általam megadott társskeresőkön felül használ bizonyos felületet, ezért vannak benne egyéni válaszok. Ezek közül 2 válaszadó azt írta, hogy ő nem használt még ilyet, így az ő válaszuk értelmezhetetlen a kérdés szempontjából. 1 kitöltő az AnoTalk-ot írta, mint általa preferált társskereső oldal, melynek legfontosabb jellemzője, hogy úgy kereshet az adott egyén társat, hogy mindezt névtelenül teszi.

Az AnoTalk oldalára lépve található is egy cikk, melyben kifejtik, hogy „...az *AnoTalk* nem egy társskereső, de használható – és rengeteg ember által használt is – társskeresői célokra.” Emellett pedig azt is leírják, hogy akkor tulajdonképpen mi is az oldal célja. „Az oldal egyszerű: egy véletlenszerű emberrel beszélgetsz, aki lehet akárki, bárhol a világon. Minden rajtatok múlik, mi sül ki ebből a beszélgetésből.” (AnoTalk, 2017). Emellett pedig még 1 kitöltő adott meg egyéni választ, aki a MesterMC-t írta be, amely egy online játék, ami rendelkezik chat funkcióval. A Bumble társskeresőjét 3 fő választotta, a Facebook Társskeresőt pedig 4. 12,9%-ban voltak azok, akik a Badoo-t jelölték meg. A legnépszerűbb pedig toronymagasan a Tinder lett, amely tartózkodási helyen alapuló technológiát használ. Ennek oka az lehet, a könnyen kezelhető felület és a népszerűség mellett, hogy mivel a tartózkodási helyünkhöz közel lévő embereket dob fel, mint potenciális pár, így a fizikai távolság nem okoz gondot majd egy találkozás megszervezésében, vagy ha kialakult a kapcsolat, akkor magában a kapcsolat hosszútávú fenntartásában sem. Erre tehát magyarázatul szolgálhat a csereelmélet, mely szerint az emberek azokkal alakítanak ki kapcsolatot, akik a legnagyobb jutalmat biztosítják, és a

legkisebb költséget okozzák. A kapcsolat költségei közé tartozik a fizikai távolság, amely megnehezíti a kapcsolat fenntartását (Lőrincz, 2006).

13. ábra: A kitöltők társskeresőre való regisztrációjának motivációja

A kutatásom további részben a célcsoport motivációját vizsgáltam, hogy mik azok indokok, amelyek miatt úgy érezték, regisztrálnak online társskereső oldalakra. Ebben a kérdésben is lehetőségként hagytam az „Egyéb” opciót, amelyen keresztül a kitöltők egyéni választ tudtak megadni. Céloom ezzel az volt, hogy ha esetleg olyan motiváció van, amelyre én nem gondoltam, akkor a kitöltő be tudja írni önálló gondolatát válaszként. 3 kitöltő volt, aki ehhez a lehetőséghez beírta, hogy nem regisztrált ilyen felületre, így az ő válaszuk ebben a kérdésben nem releváns. Emellett 1 fő hivatkozott elvesztett fogadásra. Az általam megadott motivációk közül legnagyobb százalékban (35,5%) a kíváncsiság állt. A kitöltők között ez volt a legfőbb indíték a regisztráció során. 24,2% válaszolta azt, hogy szórakozási céllal tette meg ezt a lépést. 14,5% pedig tartós kapcsolatot keresett valamely ilyen jellegű platformon. 12,9% a kitöltők között új emberek megismerésének a motivációjával hozta meg ezt a döntést. 6,5%, azaz 4 fő pedig a magány érzetének enyhítésének céljával regisztrált.

14. ábra: Társkeresők és közösségi oldalak közötti preferencia

A vizsgált célcsoportban fontosnak tartottam felmérni, hogy mely csatorna az, amelyen keresztül szívesebben bonyolítanak le társkeresést. A közösségi oldalakat és a kifejezetten társkeresési célra specializálódott oldalakat különböztettem meg egymástól. A felmérés eredménye viszonylag megosztó volt a kitöltők között, hiszen egy egymáshoz közel álló eredmény született. A közösségi oldalak csupán 10%-al haladtak el a társkeresők mellett, azonban megállapítható, hogy a kérdőívet kitöltők jobban kedvelték a közösségi oldalak adta lehetőségeket. Mivel ez az eredmény egymáshoz ennyire közel álló lett, segített a pontosabb és minőségibb eredményben az, hogy itt is szintén alkalmaztam egy olyan lehetőséget, amelyen keresztül a kitöltők leírhatták bővebben kifejtve véleményüket a témával kapcsolatban. Fontosnak tartottam, hogy ennek a kérdésnek a miértjére ne én adjam meg a választ és korlátozzam be a kitöltőket az általam megírt válaszok lehetőségeire, hanem önálló érzéseiket, gondolataikat oszthassák meg a témával kapcsolatban. Ebben az esetben a társkeresők mellett azok az érvek szóltak, hogy kifejezetten ismerkedésre van kitalálva, ezáltal egyértelmű, hogy milyen szándékkal vannak ott az adott személyek.

„A társkereső oldalakon csak az van fent, aki párt akar. A többi oldalon meg mindenki, így szerintem hamarabb talál párt aki a társkereső oldalon van fent.”

„Akit ott találsz nyílt szándékkal keres párt.”

„A társkeresőkön olyanok vannak fent, akik hajlandóak ismerkedni, míg a közösségi oldalakon inkább kellemetlen ilyen jellegű üzeneteket kapni.”

„A társkereső oldalakon az emberek kifejezetten a párkeresésre fókuszálnak, és annak megfelelően készítik el a profiljaikat.”

„Én személy szerint nem használok ilyen oldalakat, de ha valakinek tényleg az a célja, hogy társat keressen magának, akkor szerintem ezeken az oldalakon biztosan olyan embereket

tud megismerni, akik szintén ugyanazt akarják, mint ő. A közösségi oldalakon gyakran előfordul olyan, hogy valaki társkeresés, ismerkedés céljából ráír másokra, de ez sokszor éppen az ellenkezőjét váltja ki annak, amit szeretne és visszautasításokat kap.”

„Mivel erre specializálódtak, ezért nagyobb esélyt látok arra, hogy eredményes legyen a társkeresés.”

„A különböző társkereső oldalakon mindenki kifejezetten a társkeresés miatt van jelen, míg a másik lehetőség esetében nem feltétlen.”

„Semleges vagyok ebben a kérdésben, viszont úgy gondolom, hogy a társkereső talán annyiban jobb lehet, hogy ott mindenki ezért van jelen, más, nem erre kitalált felületeken zavarni lehet a másikat ezzel.”

„Kifejezetten azt dobja fel az applikáció, aki hozzám illik.”

„Társkeresőket választottam, mivel ezek tényleg arra vannak kitalálva, amire használja az ember. Nekem onnan már két kapcsolatom is volt. Az egyik 4 évig tartott, a másik pedig a jelenlegi párom. A Tinder sablonos és like gyűjtésre megy, viszont a Facebook Társkereső személyesebb. Ráadásul a társkereső profilja alapján vissza tudod keresni az eredeti profilját és meg tudod nézni alaposabban.”

A kérdezettek egy része tehát a társkeresőket látja jobb megoldásnak, azonban a kitöltők 55%-a a közösségi oldalakat preferálta ebből a szempontból megközelítve és az erről kifejtett véleményekben megjelenik érvként a biztonság, hitelesség, komplexebb és részletesebb kép a másik félről. Összességében több információ áll rendelkezésre és ez adja a magyarázatot az előbb felsoroltakra a kérdezettek szerint.

„A közösségi oldalakon egy komplexebb képet kapunk az általunk megismerni kívánt személyről. Sokkal több képet láthatunk róla, amelyeken megjelölték esetleg és nem maga töltötte fel, így kevésbé tudja manipulálni a róla kialakított képet. Ezek mellett pedig sokkal több információval is szolgál, hiszen láthatjuk milyen bejegyzéseket kedvel, oszt meg. Ezek pedig sokat elárulnak az adott személyről.”

„A közösségi oldalakon valósabb képet kaphatunk a másiktól, spontánabb és szélesebb körben lehet ismerkedni.”

„A közösségi oldalakat választottam, azért, mert ott már nekem is volt tapasztalatom megismerkedni emberekkel. Jó esetben, ha nyilvános az illető profilja, sok mindent le tudsz szűrni azokból, amiket posztol, esetleg kicsit személyesebb tartalmakat is megoszt ott, mint egy társkeresőn. Nem olyan erőltetett az ismerkedés szerintem, mint egy társkeresőn.”

„Teljesebb képet kaphatunk az adott személyről a profilja alapján, mint pár kiválasztott kép és információ alapján, amit a társkereső oldalakon oszt meg.”

„Valósabb dolgok vannak, mint egy társkeresőn.”

„Jobban utána tudunk nézni az illetőnek.”

„Azért tartom jobbnak a közösségi oldalat, mert egyrészt általában gyorsabban megnyitják az emberek az alapvetően is használt platformokat, így könnyebb, illetve gyorsabb a kommunikáció is. Másrészt pedig sokkal többen is használják, és szerintem máshogy is állnak hozzá (sokkal közvetlenebben, nem pedig feszülten, hogy ténylegesen csak a társkeresése a szerep) egy számukra már feltehetőleg régóta ismerős platformhoz.”

„Egy egyetemre jártunk a párommal, valamiért bekövetett Instagram-on és reagált egy képre, úgy kezdtünk el beszélgetni. Már 5 éve együtt vagyunk. A Tinder és ezek a felületek felszínese, csekély esély van komoly és rendes párkapcsolatot kialakítani.”

„A közösségi oldalakon valahogy biztonságosabbnak érzem ezt a fajta interakciót. Bár én sosem használtam társkeresőt, de ha tenném, akkor inkább a Facebookon tájékozódnék, hátha van az illetővel közös barátunk. Így biztosabban mernék belekezdeni.”

„A társkereső oldalakat választottam, mert a társkereső oldalakon lévő emberek többsége alkalmi kapcsolatot keres és hamis adatokat adnak meg.”

„A társkeresőn való ismerkedés véleményem szerint kicsit erőltetett, jobban szeretem a spontán megismerkedést valakivel. Erre alkalmasabbak a közösségi oldalak.”

Több válaszban megjelentek tehát a manipulációnak különböző formái. Hamis adatok, manipulált képek formájában. Ennek vizsgálatára külön kérdéseket tettem fel, melyben felmértem, hogy a kérdőívet kitöltők közötti személyek mennyire festettek le magukról reális képet az online társkeresés során.

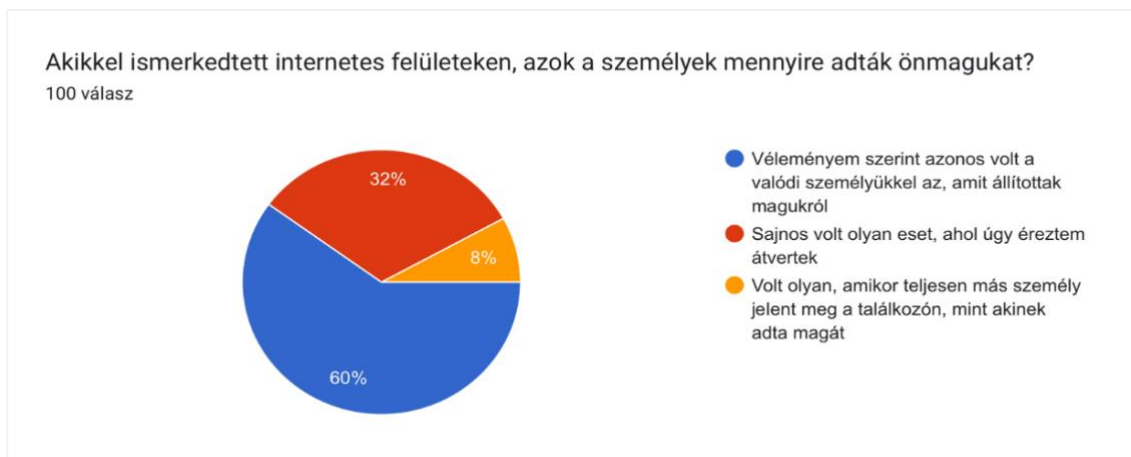

15. ábra: A kitöltők saját magukról festett képe a társkeresés során

A kitöltők legnagyobb százaléka, azaz 83%, úgy ítélte meg, hogy teljes mértékben önmagát adta az internetes társkeresése során. Látható azonban, hogy előfordultak olyan válaszok is amelyek arra utalnak, hogy torz képet festettek le magukról, hiszen bár más

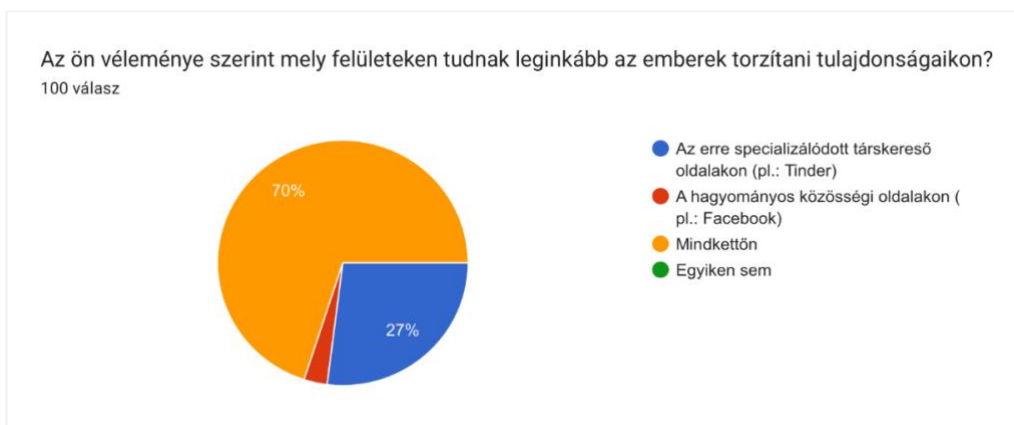
mértékekben, de torzítottak a valóságon. 12% nyilatkozott úgy, hogy mivel a másik fél nem látja őt személyesen, ezért bizonyos dolgokban nem volt őszinte. 3% szinte teljesen másnak adta ki magát, mint aki a való életben. Emellett pedig 2% volt, aki azt vallotta: élvezte, hogy az internet adta lehetőségek miatt bármit állíthatott magával kapcsolatban.

Felmértem ezzel szemben, hogy az kitöltők által megismert személyek mennyire torzítottak vagy épp nem torzítottak a valóságon, így ezt is megvizsgáltam a kutatás keretein belül, hogy mik az általuk megismert személyekkel való tapasztalataik.

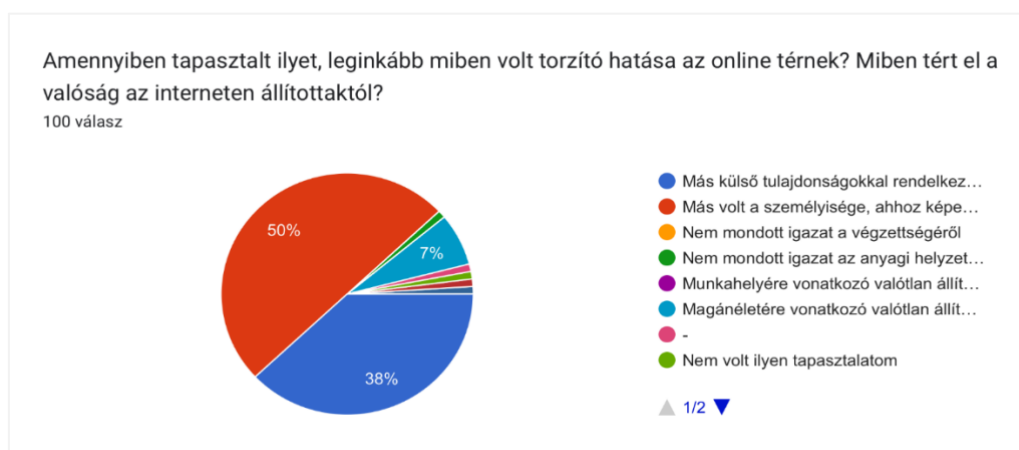
16. ábra: Az online megismert személyek valóságára

Ebben a kérdésben már sokkal inkább megosztó volt a kitöltők véleménye, mint az előző esetben. Legnagyobb arányban, azaz 60%-ban itt is megegyezett a valósággal az, amit az online világban tapasztaltak a másik félről. Azonban 32% érezte már magát átverve, hiszen az online állított dolgok nem egyeztek meg a való életben tapasztaltakkal. 8% a kitöltők közül pedig tapasztalt már olyat is, hogy teljesen más személy jelent meg a személyes találkozón, mint akit online megismertek. Véleményem szerint bár a kitöltők közül 60 főt nem érintett a probléma, mégsem elhanyagolható, hogy a kérdezettek 40%-a, azaz majdnem a fele élt már át online térben való megtévesztést. Ezek után arra voltam kíváncsi, hogy véleményük szerint mely felületek alkalmasabbak arra, hogy torzítsunk az általunk kirakott képeken, megadott információkon. Ebben a kérdésben a közösségi oldalakat hasonlítottam össze a társskeresővel.

17. ábra: Tulajdonságokon való torzítás lehetőségének felmérése az online felületeken

A kutatás ezen részében arra voltam kíváncsi, hogy a vizsgált célcsoporton belüli személyek mit tartanak torzítás szempontjából veszélyesebb felületnek: a társskereső oldalakat vagy a közösségi oldalakat. Ami érdekes és kiemelendő véleményem szerint, hogy a kitöltők közül 0 személy érezte úgy, hogy egyiken sem (sem a társskeresőn, sem a közösségi oldalakon) tudnak torzítani az ott lévő személyek. Ez rengeteg információt hordoz magában arra vonatkozóan, hogy mennyire nem tartják az emberek az online teret megbízhatónak. 70%-a a kitöltőknek azt a válaszlehetőséget választotta miszerint mindkét felület alkalmas erre. 27%, aki a társkeresésre specializálódott oldalakat érezte leginkább torznak és mindössze 3% volt a hagyományos közösségi oldalak mellett való döntés. Ennek oka az előző kérdésekhez kapcsolódó érvek mentén vezethető vissza, melyek szerint sokan úgy érzik a kitöltők között, hogy a közösségi oldalak egy komplexebb képet adnak az általunk megismerni kívánt személyekről és mivel láthatjuk az emberek ismerőseit, közös ismerőseinket, ez egy olyan kapcsolódási pontot biztosít, amely kevésbé teszi lehetővé a torzítást.

18. ábra: Online tér torzító hatásainak konkretizálása

A kutatás további részében célom volt feltárni ezeknek a torzító hatásoknak a konkrét okát. Különösen arra vonatkozóan, hogy külső vagy belső tulajdonságokban hajlamosabbak torzítani az emberek a róluk kialakított képet az online világban. Alapvetően azt gondoltam, hogy csak a külső jegyek torzítása lehetséges a különböző képszerkesztő alkalmazásokon keresztül, azonban pár magánéletemben történő beszélgetés rádöbbenett, hogy az emberek hajlamosak valótlan dolgokat állítani magukkal kapcsolatban az értékrendjüket és gondolkodásmódjukat illetően is az online térben, így ez a kérdést is bele vettem a kutatásba. Ebben a kérdésben szintén meghagytam az „Egyéb” opció lehetőségét a kitöltőknek, mivel szerettem volna, ha leírják saját tapasztalataikat, amennyiben eltér az általam megadott lehetőségektől. A kitöltők közül fele, azaz 50%-a azt tapasztalta, hogy az online megismert személy a való életben más személyiséggel rendelkezett, mint amit az online térben megjelenített. 38% tapasztalt más külső tulajdonságokat a találkozón, az online feltöltött képekhez képest. 7% pedig a magánéletére vonatkozó hamis állításokat sérelmezte a személyes találkozás alkalmával. 1% tapasztalt anyagi helyzetre vonatkozó torz információkat. Az egyéb lehetőséget választók, akik saját véleményüket fejtették ki 3 fő úgy nyilatkozott, hogy nem volt konkrét ilyen tapasztalata. 1 fő pedig arra vonatkozóan vélt torzító hatást felfedezni, hogy az online beszélgetéshez képest, a személyes beszélgetésben nem vállalta a véleményét az általa megismert személy. Megállapítható tehát, hogy a 100 kitöltő közül mindössze 3 volt, aki nem tapasztalt még torzító hatást az online teret illetően, 97-en pedig valamilyen formában éltek már át csalódást ezzel kapcsolatban.

A következő kérdésben felmértem, hogy a kérdőívet kitöltők közül hány fő az, akinek tartós párkapcsolata lett internetes ismerkedésből.

19. ábra: Interneten kialakult tartós párkapcsolatok száma

Egyértelműen látható, hogy az emberek 70% nyilatkozott úgy, hogy nem alakult ki tartós párkapcsolata online ismerkedésből, és csak 30% volt az, akinek igen. Ebből kifolyólag az a

hipotézisem, mely szerint kevésbé tartós párkapcsolatokat eredményez az internetes ismerkedés megállja a helyét.

Érdekes adatnak tartottam, hogy ezek közül a kapcsolatok közül, amelyek kialakultak, melyik milyen szakaszban van jelenleg.

20. ábra: Online megismerkedett párok jelenlegi életszakaszait

27,6% (N=8) volt az, akik jelenleg még csak pár hónapja vannak együtt. azonban 10,3% (N=3) már 1 éve egy párt alkot. A kitöltők legnagyobb része, azaz 31% (N=9) aki 1-nél több éve van együtt. Élettársi kapcsolatban 13,8% (N=4) él, 17,2% (N=5) pedig már össze házasodott. Látható tehát, hogy az online térben való ismerkedés még egy ekkora mintában is mutatott olyan tartós párkapcsolatokat, melyek már az összeházasodás szakaszában vannak. Érdekes, hogy 0 kitöltő nyilatkozta azt, hogy már gyermekük is van. Ennek okát a vizsgált célcsoport fiatal korában látom. A 21. században és már az azt megelőző évtizedekben is látható volt az, hogy a társadalmunknak szembe kellett néznie az elöregedő közösségek problémájával és a fiatalok alacsony gyermekvállalási hajlandóságával, amelynek okai megfajtásához komplex elemzésekre van szükség. Biztosan okai közé tartozhatnak azok a különböző gazdasági és társadalmi változások, amelyek bizonytalanságot hordoznak magukban, mivel az eddig támaszt nyújtó egységes értékrend, hagyományok és különböző társadalmi normák határai elmosódnak. Erre a bizonytalanságra a fiatalok nagy százaléka a gyermekvállalási döntés elhalasztása mellett dönt, így ennek megvalósulása kitolódik (Bencze, 2023).

Utolsó kérdésként célt volt kideríteni, hogy amennyiben nem alakult ki tartós párkapcsolatuk a kitöltőknek, még használják-e a különböző internet adta társkeresési lehetőségeket. A célt az volt, hogy lássam, amennyiben nem érte el a célját az adott személy, tehát nem tudott sikeresen párkapcsolatot kialakítani online felületek segítségével: csökken-e a motivációja vagy ugyanúgy használja az adott platformot. A kutatás ezen eredménye azonban elég magas arányban, 76,7%-ban azt az eredményt mutatta, hogy azok az emberek, akik

bizonyos időn belül nem alakítottak ki párkapcsolatot, nem használják már ezeket a lehetőségeket. 23,3% volt az, aki motivált maradt és mai napig használja az online társkeresés lehetőségeit.

21. ábra: A tartós párkapcsolatot ki nem alakító személyek jelenlegi internetes társkeresési attitűdje

6.4. Kvalitatív kutatás – Mélyinterjúk

Interjú a párkapcsolati és válási mediációról

A szakdolgozatomhoz úgy gondoltam, hogy elengedhetetlen a kvantitatív kutatás mellett kvalitatív kutatási forma megvalósítása is, melynek módszereként a mélyinterjút alkalmaztam. Ezt azért tartottam indokoltnak, mert a párválasztás egy olyan intim és bensőséges téma, melyet érdemes a számban mérhető adatok mellett feltáró jellegű formában is megvizsgálni, mely segíti a probléma megértését és az egyéb minőségi jellemzők bemutatását.

Ennek prezentálására Dubravec Gyöngyvérrel készítettem interjút, aki a témában jelentős kompetenciával bír az Igazságügyi Minisztérium által akkreditált mediátorként, hiszen szakterületei közé tartozik a párkapcsolati és a válási mediáció is. Ennek köszönhetően napi szinten találkozok olyan párokkal, akiknek olyan jellegű megoldandó probléma van az életében, melynek megoldásához szakember segítségét kéri. Mediátor irodájának, az Umathum Mediátor Akadémiának egyik főprofilja a válási mediáció, illetve a családi és párkapcsolati békítés, melyekkel 2003 óta foglalkozik. Ennek kapcsán tehát rengeteg olyan párkapcsolati problémával találkozok a hétköznapi során, mely a kutatás szempontjából releváns.

Az iroda mellett 2010 óta képez mediátorokat a saját fejlesztésű, pszichológiai megközelítésű akkreditált tananyagai alapján alap, haladó és mester szinten. A Win-Win Válási és Gazdasági Mediátorok Országos Egyesületének alapító tagja és elnöke egyaránt, melynek fő küldetése, hogy a felek megtalálják a közös érdekeket és azok mentén haladjanak a megoldás

felé. Fontos azonban a pontos megértéshez tisztázni a mediáció fogalmát: „A mediáció alapvetően egy önkéntes konfliktuskezelő módszer. Optimális esetben csak akkor jön létre, ha a felek önként vállalják a mediáción való részvételt. A mediáció egy speciális kommunikáció a konfliktusban álló felek között, mely kommunikációt egy pártatlan, a konfliktuskezelésben jártas személy, a mediátor irányít. A mediátor feladata, hogy elősegítse a kölcsönösen elfogadható megoldások megtalálását és kidolgozását. A mediátor nem dönt, a döntés joga és felelőssége a résztvevők kezében marad. A mediáció célja nem a konfliktustól való szabadulás, hanem a konfliktus eredményes megoldása. Az elmúlt években egyre több országban vált elfogadottá a mediációba terelés, vagy éppen a kötelezés is, ahogyan ez Magyarországon is bevezetésre került családjogi ügyekben.” (Lovas és Herczog, 2019)

A párkapcsolati mediáció tehát nem keverendő a párterápiával, a mediáció leginkább a konfliktuskezelésben nyújt segítséget, míg utóbbi a lélektani folyamatokat és ezeknek gyökerét vizsgálja.

6.4.1. Interjú Dubravecz Gyöngyvér, mediátorral

Mediátor irodájában fordult már meg olyan pár, aki kifejezetten az online tér okozta problémák miatt fordult szakemberhez?

Azt kell mondanom, hogy bár meglepő lehet, de korábban, az IWIW korszakában nagyon sok pár jött hozzám ezzel a problémával és hozta be ezt válóokként. Most már ennek a gyakorisága csökkent, azonban én nem azt gondolom, hogy nem a probléma kevesebb, hanem az emberek rutinosabbak. Ha belegondolunk sokkal jobban védik manapság ezeket a felületeket az emberek különböző jelszavakkal. Fontosnak tartom ezen a ponton megemlíteni azt az Amerikában végzett kimutatást, amely rávilágított, hogy nagyon sok válópernél megjelenik a közösségi média, mint a háttérben meghúzódó okok egyike és ez a munkám során szerzett tapasztalatok is megerősítik.

Mik a tapasztalatai, milyen hatással van az online tér az ismerkedésre, friss kapcsolatokra? Fordulnak egyáltalán ilyen párok mediátorhoz?

Természetesen igen. Nagyon sok eset van, amikor azzal kezdődik a történetük, hogy az interneten ismerkedtek meg. Ilyenkor legtöbb esetben a problémát az okozza, hogy az egyik fél fent marad a társkereső oldalon és amikor a másik fél ezzel szembesül, akkor komoly konfliktusokat és problémákat okoz a kapcsolatban, ugyanis ez úgynevezett bizalomvesztést eredményez. Az szokta tovább rontani a helyzetet, hogy a legtöbb esetben ezt a cselekedet tagadja a társkeresőt továbbra is használó fél, amely tovább erősíti a bizalomvesztést. Sokszor előfordul az is, hogy friss párok, akik rövid ideje vannak együtt eljönnek hozzám azzal a problémával, hogy valami nem működik a kommunikációjukban, rengeteg a súrlódás. Ilyenkor az esetek túlnyomó részében a mediáció során kirajzolódik, hogy az online tér okozza a konfliktusokat. Kiderül, hogy a különböző chat-eken való kommunikáció során félreértik egymást, hiszen ezekben az üzenetekben nincsenek nonverbális közlések, így attól is függhet az üzenet értelmezése, hogy azt a fogadó milyen hangulatban és helyzetben olvassa el. Amennyiben ezek a félreértések nem tisztázódnak, akár a kapcsolat megromlásához is vezethetnek.

Vél felfedezni férfi és női viselkedésmintákat az interneten, amelyekben esetleg különbözik a két nem? Van olyan tevékenység, amely az egyik nemre jellemzőbb?

Korábban úgy gondoltam, hogy az, hogy valaki a különböző közösségi média felületeken nyomoz a másik iránt vagy ellenőrzi, hogy a másik mit csinál inkább női tulajdonság. Azonban a mediációk során rájöttem, hogy ezt a férfiak pontosan ugyanannyira csinálják. Ezt már az

ismerkedéskor is bevetik, hiszen így nagyon sok információt tudnak szűrni a másiktól. Azonban ugyanilyen szerepet tölt be a szakítások alkalmával, hiszen szeretnék még mindig kontroll alatt tartani a másik fél ellenőrzését. Voltak olyan történetek is, amikor a kapcsolat már olyan szintre jutott el, hogy magánnyomozót bérelt fel a pár egyik tagja. Ezt az én praxisomban jellemzően férfiak kezdeményezték. A szakítások alkalmával egyébként a nyomozás mellett olyan értelemben is megjelenik a közösségi média, hogy valahol az is egy üzenetet hordoz magával, ha az ismerősünk marad a másik fél, és az is, ha kitöröljük ezekről az oldalakról.

Mi a helyes cselekedet ebben a helyzetben véleménye szerint?

Sok pszichológus javasolja azt, hogy ilyen helyzetben töröljék vagy tiltsák le a volt párjukat az emberek, azonban én ezzel egyáltalán nem értek egyet. Szerintem ez egy nagyon drasztikus és durva lépés, hiszen attól, hogy valakivel külön válnak az útjaink, még az ismerősöm marad és közös a múltunk. Véleményem szerint, ez akkor elfogadható hozzáállás, ha a felek közül valamelyik zaklatja a másikat és nem képes felnőtt ember módjára elengedni a kapcsolatot. Amennyiben békésen elválnak az utak egymástól – amit mediátorként rendkívül fontosnak tartok, hogy így történjen – nincs szükség erre a durva lépésre. Volt például egy olyan pár, akik hat évet éltek együtt, azonban a férfi hirtelen nem érezte jól magát a bőrében és szakított a nővel. Ekkor a nő még reménykedett abban, hogy ez csak egy kis szünetet jelent a kapcsolatukban, azonban a férfi elkezdett pszichológushoz járni, aki azt javasolta, hogy tiltsa le a volt párját a közösségi média felületeken. A nő számára pedig ez jelentette a kapcsolat végét, hiszen úgy érezte a férfi minden szálát elvágott. Itt is megjelenik tehát a közösségi média, hiszen ha belegondolunk: a nő a személyes, fizikai térben történő szakítást még nem élte meg véglegesnek, azonban az online térben zajló letiltás és törlés a kapcsolat teljes megszakítását jelentette neki.

Vannak olyan esetek, amikor a pár már nem a párkapcsolat megoldása végett fordul mediátorhoz hanem a békés elengedés okán válási mediációt vesznek igénybe. Praktizálása során találkozott már olyan esettel, ahol konkrétan az online tér is konkrét szerepet töltött be a válásban?

Több olyan eset is volt ahol az online tér okozta problémák vezettek a válásig. Fordultak már hozzám például olyan esettel, hogy a házasság férfi regisztrált egy társskereső oldalra, amelyen elkezdett beszélgetni másokkal. Összeismerkedett egy nővel, akivel úgy érezte, hogy minden működne. A személyes találkozásig is elment a történet, ahol szintén meg volt a kémia, mégis úgy döntött, hogy nem megy bele ebbe és a feleségét választja, illetve a házasságának megmentését. Elhatározta, hogy bevall mindent a feleségének, aki viszont ezután már válni

akart. Olyan eset is volt, amikor a korábban említett jelenség okozta a problémát, miszerint az egyik fél fent maradt egy ilyen társkereső felületen, így ők is válási mediációra jöttek hozzám. Szerencsére az ő házasságukat sikerült megmenteni, így abból nem lett válás, azonban az eredeti elhatározásuk ez volt.

6.4.2. Interjú Csordás Georgina, pszichológussal

Szakedolgozatom további részében fontosnak tartottam, hogy egy olyan szakértővel is beszéljek a témával kapcsolatban, aki más megközelítésből vizsgálja a témát. Szerettem volna ha a párkapcsolati mediáció mellett, beszélek egy olyan pszichológussal is, aki a párterápia módszereit ismeri. Mindemellett pedig a pszichológia és az online világ is szakterületeihez tartozik.

Ezt az interjút Csordás Georginával készítettem el. Pszichológus, aki az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen oktat, titulusát tekintve tanársegéd. A Pszichológiai Intézetben belül a Fejlődés-, és Neveléslélektani tanszék oktatója. Szakértelmét a témában igazolja, hogy az egyetemen belül létrehozott egy olyan tantárgyat és tankönyvet is, amely a szakedolgozatom területével is foglalkozik részben. Az internet pszichológiája egy szabadon választható tantárgy egyetemünkön.

Ebben az interjúban leginkább arra törekedtem, hogy különböző online megjelenő viselkedések hátterét vizsgáljuk, illetve a kérdőívben a kitöltők válaszait elemezzük, hogy mely válaszoknak mi lehet az oka. Ezek mellett pedig a torzító hatásokat is feltárjuk.

Nagyon sokan tapasztaltuk már azt, hogy vannak olyan emberek, akik a közösségi oldalakon vagy a társkeresőkön nem a valós énjüket mutatják, például úgy szerkesztik meg a képeiket, hogy az nem a valós kinézetüket tükrözi. Mi állhat ennek a jelenségnek a hátterében?

Alapvetően tudni kell, hogy mindannyian máshogyan vagyunk jelen a közösségi médiában, mint a hagyományos színtereken. Ez egy bizonyos szintig teljesen normatívnak tekinthető. Mindannyian szeretjük befolyásolni azt, hogy mások hogyan érzlelnek minket. Éppen ezért mindenki olyan dolgokat tesz közzé ezeken a felületeken, amely az általa ideálisnak vélt énképpel van kapcsolatban, kevésbé az aktuális énképével. Fontos ebben az esetben különbséget tenni a catfishing és aközött, amikor valaki saját magát rakja fel, de annak egy másik verzióját. Utóbbi esetben a motivációt a korábban említett okok jelentik, annyi különbséggel, hogy ebben az esetben erősebben van jelen. Azonban tudni kell, hogy ez sajnos nem szokott pozitív kimenetelű lenni az énkép szempontjából. Főleg a párkeresés esetében, ha

online szerkesztett képeink vannak, amelyek nem tükrözik a valóságot és sor kerül a személyes találkozásra, a másik ember ezzel szembesülni fog és egy negatív visszacsatolást fog kapni az illető.

Ugyanez előfordulhat akár belső tulajdonságok esetén is, ilyenkor is hasonló okok húzódnak a háttérben?

Természetesen igen. Előfordulhat például, hogy valaki szociálisan szorongó, de az online térben, írásban könnyen kommunikál. Az is könnyen előfordul, hogy valaki nem feltétlenül párkapcsolatot keres, hanem megerősítést azzal kapcsolatban, hogy vonzó vagy szerethető ember. Ez sok esetben nem is feltétlenül tudatos. Amikor valaki ilyen céllal használja a társskeresőket, akkor ennek az okai között húzódhat az alacsony önértékelés például. A serdülőkor kezdetétől pedig, egészen 25-30 éves korig jelen van az identitáskeresés. Ez egy teljesen normatív dolog, ebben a korban az emberek számtalan dolgot kipróbálnak, hogy rájöjjenek valójában kik is ők. Az online tér pedig erre sok teret ad. Ebben az esetben az identitás fejlődésének megsegítése a célja.

Megjelent a catfishing jelensége is a válaszok között. Pontosan mit jelent ez és mivel magyarázható a dolog?

A catfishing elnevezés kifejezetten az online tér kapcsán jelent meg. Eredetileg egy halfajtáról kapta a nevét. Akkor használjuk ezt a szót, amikor valaki az online térben teljesen másnak adja ki magát, mint aki ő valójában. Ez a személy lehet egy fiktív ember is és egy létező is. Ebben az esetben más nemet, életkort, foglalkozást talál ki magának az adott személy. Emögött leginkább ártó szándék áll, mivel a cél a másik fél átverése. Nagyon sok ilyen szomorú eset van, ahol például fiatalokat zaklattak középkorú emberek. Van egy ilyen konkrét ügy is, amely köztudatban van, Amanda Todd esete, aki ugyanilyen zaklatás áldozata lett. Ez az eredeti catfishing. Azonban napjainkban ezt a kifejezést már puhább kontextusban használjuk, sokszor arra is, amikor valaki magáról rak fel képeket, csak más személyiséget próbál közvetíteni, mint a valóság. Ekkor nem az ártószándék jelenti a motivációt, hanem az identitáskeresés. A cél a pozitív benyomás keltése ebben az esetben. Az is előfordulhat, hogy valaki például olyan képeket tölt fel, amelyeken a háttér megcsinálódik úgy, mintha folyamatosan drága helyeken nyaralna, de a való életben nincs ezeken a helyeken. Ekkor egy társadalmi réteghez való tartozást, azaz a státuszt szeretnék közvetíteni. Így a digitális identitás egy gazdagabb, utazottabb rétegnek lehet a tagja.

Ez hasonlóképpen működik, mint a serdülők álmodozásai, másnéven „daydreaming”, amikor elképzelnek helyzeteket, ábrándoznak róluk. Ez az egyetemi tanulmányok miatt szintén elhúzódott napjainkban és 25 éves korig is teljesen normális. Ezzel a viselkedéssel azonban nagyobb kárt okozunk, mint a daydreaming-el, hiszen ekkor más embert is bevonhatunk érzelmileg egy párkeresés esetén, amely ebben a formában árt a másiknak, hiszen nem a valóságot közvetítjük.

Hogyan ismerhetjük fel, ha valaki catfishinget alkalmaz az online térben?

Ez nagyban függ a társas készségeinktől és egyébként meglepő lehet, de a korunktól is. Azért mondom ezt, mert az a generáció, amely már az online közegben szocializálódott, valahogy intuitív módon sokkal hamarabb felismeri ezt, ha ránéz egy profilra. Azonban ha ez mégsem történik meg, akkor a beszélgetésben még inkább lehetnek intő jelek. Nagyon nehéz egy-egy üzenetváltásból megállapítani, de a negatív értelemben vett catfishing esetében általában nem maga a megtévesztés a cél. Az csak egy eszköz, ahhoz hogy elérje a célját a másik fél, amely lehet adatszerzés, intim fotó és még sok minden más. Intő jel tehát, ha felmerül, hogy küldjünk magunkról intim képet, hiszen ezzel vissza tudnak élni. Amerikában tipikus formája az, hogy férfiak katonáknak adják ki magukat és nőket vernek át azzal, hogy írogatnak velük és egy idő után megjelenik a pénzkérés, valamilyen érzelmi zsarolással egyben. Például azt állítja, hogy nem tud hazamenni, mert nincs pénze, ezért a nő utaljon neki és segítse őt ezzel.

A catfishing mellett ugyanilyen közismert jelenség a ghosting is. Pontosan mit takar ez a kifejezés?

Nem egyszerű magyar kifejezést találni rá, de talán úgy írható le a legkönnyebben, hogy szellemé válik az egyik fél. Ez azt jelenti, hogy egy már meglévő kapcsolatban valaki egyszer csak eltűnik, megszüntet minden kapcsolatot, mindenféle magyarázat nélkül. Gyakorlatilag tényleg úgy, mintha szellemmé válna. Ez a kifejezés most nagyon felkapott, de valójában már sokkal régebben megjelent és nem is csak az online térre korlátozható. Általánosságban is elmondható ez egyébként, hogy az online térben valójában semmi új nincs ilyen tekintetben, tulajdonképpen csak felerősít bizonyos hatásokat. Ennek az oka az anonimitás, amely minden online térhez köthető dologban megjelenik, hiszen nem kell fizikailag egy térben és egy időben lennünk, ha írok valamit. Ez tehát felerősítette a ghosting-ot, mivel így sokkal könnyebb egy ember életéből eltűnni, hiszen elég letiltanunk.

Ez egy elég drasztikus lépés lehet a kapcsolat lezárását illetően. Hogyan élik meg általában a felek ezt érzelmileg? Egyáltalán mi vezethet ideáig?

Ezt a kérdést két perspektívából vizsgálhatjuk: akivel történik és aki maga az elkövetője. Itt az egyik oldalon, az elszenvető fél esetében egy káros dolog lehet, hiszen nem kap semmilyen magyarázatot és így neki sokkal nehezebb lezárni az adott kapcsolatot, hiszen nyitva marad ez a kérdés. Sok esetben ilyenkor ezek az emberek várnak, hiszen azt gondolják, hogy a másik fél biztos elfoglalt vagy esetleg aggódni kezdenek, hogy baleset érte. Éppen ezért lelkileg nagyon megterhelő folyamat lehet számára, mire rájön, hogy itt többről van szó sajnos.

Az elkövetőnek pedig számtalan motivációja lehet a cselekedetére, egy van, amely mindegyikben közös: az elkerülés. Ezzel a viselkedéssel valamilyen helyzetet mindig el szeretnék kerülni. Ennek az oka lehet az, hogy úgy gondolja lelkileg nem bírná el a kapcsolat megszakításának folyamatát, nem akar konfrontálódni vagy úgy érzi, hogy nem is tudja megmagyarázni az okokat. Itt szintén lehet szó énképpel kapcsolatos problémáról, de akár arról is, hogy nem tudja érzelmileg elviselni az ilyen jellegű dolgokat az adott személy. Kevésbé szoktak az emberek azonban arra az esetre gondolni, amikor valaki azért csinálja ezt, mert úgy érzi nincs más választása. Ilyen lehet például egy bántalmazó kapcsolat. Ebben az esetben az áldozatnak egyszerűbb eltűnnie, hiszen azt érzi, hogy amennyiben más módon vetne véget a kapcsolatnak, akkor érzelmi zsarolás vagy fizikai bántalmazás érhetné. Ekkor ez szimpla önvédelem.

Más eset természetesen az is, amikor egy társkereső applikáción valakit pár beszélgetés után unmatched-elünk, mert rájövünk, hogy valamiért mégsem tetszik nekünk. Ekkor nincs ennyire komplex háttér és többnyire még mélyről gyökerező érzelmi szálak sem. Vannak olyan emberek is, akik akkor alkalmazzák ezt, amikor úgy érzik elkezd komolyabbá válni a helyzet. Mielőtt érzelmileg elkezdene belevonódni a kapcsolatba egyszerűen lezár. Ez különböző kötődési stílusokhoz köthető.

Kitöltettem 100 fővel egy kérdőívet, amely a hipotézisemmel szemben váratlan eredményeket hozott. Kiderült, hogy a 100 főből 88 a hagyományos színtereken történő ismerkedést részesíti előnyben. Mi lehet vajon ennek az oka?

Ez egy elég összetett dolog. Amikor egy párkapcsolat ismerkedési szakaszát nézzük érzelmi döntésekről beszélünk. Ez azt jelenti, hogy szinte minden a megérzéseinken múlik, nagyon sokszor nem is tudjuk pontosan megmondani, hogy mit miért érzünk így egy ilyen esetben. Az első benyomás, ahogy korábban is említettem egy nagyon fontos tényezője az ismerkedési folyamatoknak. Ebben az esetben azonban egy elég nagy információhalmaz hiányzik ennek a kialakításához, ami nem más, mint a nonverbális kommunikáció. Az online térben ennek helyettesítőjeként funkcionálnak a különböző emojik, illetve az hogy látod, hogy a másik éppen ír, megnézte az üzeneted és az ehhez hasonló visszajelzések. Ezek mind a nonverbális kommunikációt akarják visszahozni valamilyen szinten. Ez általánosságban is elmondható, hogy az online tér próbálja egyre közelebb vinni magát az offline térhez. Az, hogy ennek mi lehet az oka, többek között ebben is rejlik. Van azonban még egy fontos dolog, ami pedig az ebben a dolgozatban vizsgált korosztály. Azért mondom ezt, mert ha ebben a korosztályban kérdezősködünk, valószínűleg az átlag azért is fogja a hagyományos színtereket preferálni, mert van lehetősége rá. Nézzünk meg egy nappali tagozatos, egyetemi hallgatót, aki minden egyes nap, folyamatosan találkozik potenciális partnerekkel. Az egyetemen belül és az egyetemen kívüli rendezvények is rengeteg teret adnak erre. Azonban ha már a 30 év feletti korosztályt vizsgálnánk, más lenne a helyzet, hiszen az ő esetükben már kevesebb a potenciális partner, mivel sokan már házasság vagy elkötelezett párkapcsolatban élnek. Éppen ezért nekik nehezebb párt találni. Az ennél fiatalabb korosztály azonban nincs rászorulva az online társkeresésre.

Egy már létrejött párkapcsolatban milyen szerepet tölthet be az online jelenlét?

Ez szintén több oldalról is megközelíthető, hiszen pozitív és negatív befolyása is tud lenni. Alapvetően ez a korosztály kevésbé jó már abban, hogy verbálisan kifejezzék magukat. Nem olyan nagy már a szókincsük, illetve nehezebben fejezik ki az érzelmeiket szóban. Ez egy ilyen generációs különbség, amely általánosságban elmondható. Azáltal hogy rengeteget kommunikálnak írásban, sokszor könnyebben megy így a diskurzus. Ez pedig segíthet a kapcsolaton belüli kommunikációt javítani. Ugyanez azonban hordoz magában olyan veszélyeket is, hogy pontosan az előbb elmondottak miatt, miszerint nincsenek egyéb információk sok esetben, csak a szöveges üzenet, ezért könnyen félreérthetjük a másik felet, ez pedig elviheti egy rossz irányba a beszélgetést. Éppen ezért konfliktus lehetőségét is hordozza magában. Amennyiben viszont jól használjuk, mélyítheti is a kapcsolatot, hiszen egész nap

kapcsolatban tudunk lenni a párunkkal. Megtudjuk mutatni neki a napunkat képekben, hangüzenetekben, videóban, amelyre korábban ebben a formában nem volt lehetőség.

Kijelenthetjük tehát, hogy a kommunikációban akár tud torzulást okozni az interneten történő beszélgetés. Van esetleg még olyan egyéb torzító hatás, amelyet fontos lenne kiemelni, akár a közösségi oldalak, akár a társskeresők tekintetében?

Természetesen! Több ilyen is van. Elsőként beszéljünk a társskeresőkről. Itt már sok mindent említettem, hogy sokan inkább identitáskeresősből vagy énkép erősítésre használják, de ez ugye a felhasználók által történik. Ami viszont magáról az alkalmazásról elmondható az olyan modernebb applikációk esetében mint a Tinder is, az az, hogy az egész felület olyan, mint egy játék. Éppen ezért függőséget tud kialakítani és még akkor is, amikor úgy érezzük, hogy találkoztunk valakivel aki szimpatikus, vágyunk a további jobbra-balra húzogatós játéokra. Emellett pedig mindkét felület esetében elmondható, hogy a személyészlelésben tud torzítani. Ahogy az első benyomás fontosságát említettem már, itt sem elhanyagolható tényező. A szociálpszichológiában van ez a személypercepció vagy benyomáskeltés, amely egy olyan témakör, ami kifejezetten ezzel foglalkozik. Ez mind meg van az online térben is, ami torzulást tud okozni az az úgynevezett holdudvarhatás, amely egy kognitív torzítás, amikor egy benyomás a másik személyről befolyásolja a vele kapcsolatos érzéseinket és megítélésünket. Ezt úgy kell elképzelni, hogy vannak a fejünkben olyan tulajdonságok, amelyek magukkal húznak más tulajdonságokat is. Feltételezzük tehát, hogy aki kedves, az biztos jóindulatú és becsületes is. Azonban amikor jobban belegondolunk ebbe, tudjuk, hogy nem így van. A torzító hatást azonban fokozza az online tér azzal, hogy az anonimitás miatt van arra lehetőség, hogy megválogassuk a másik fél milyen tulajdonságokat tudjon meg rólunk. Sokkal inkább tudjuk kontrollálni a negatív tulajdonságaink megmutatását, ezért tudjuk befolyásolni a holdudvarhatást, tehát azt, hogy a másik milyen tulajdonságokat társítson hozzánk. Vannak azok a felhasználók is, akik nem tudják követni, hogy mik a normák vagy trendek, éppen ezért nem tudnak egy jó társskereső profilt kialakítani. Ezért például lehet, hogy egy jó tulajdonságokkal rendelkező embert, aki a hagyományos színtereken elnyerné a tetszésünket, balra húzzuk, mert maga a profil nem jól van felépítve és ezért negatív az első megítélésünk. Ami először ér minket információ, ahhoz igazítjuk a többi. Ezt a szociálpszichológia elsőbbségi hatásnak nevezi.

Készítettem korábban egy interjút Dubravecz Gyöngyvérrel, aki párkapcsolati és válási mediációval foglalkozik. Általa megismerhettem a párkapcsolati mediáció felépítését. Ebben a beszélgetésben szeretném ha kitérnénk a párterápiára, hiszen sok pár életében okoz az internet

olyan nehézségeket, amely akár egyik kiváltó oka lehet, hogy ellátogassanak egy ilyen foglalkozásra. Hogyan működik tehát maga a párterápia a párkapcsolati mediációhoz képest?

Párterápiát alapvetően pszichológus vagy pszichiáter végezhet. A párterápia akárhonnan is indul el, bármi is az ok, amiért eljönnek a kliensek, a célja az, hogy feltárjon különböző mintázatokat és viselkedéseket. Cél az is, hogy megnézzük ezek a viselkedések hogyan hatnak egymásra. Nem megyünk bele természetesen olyan mélységeik, mint egy egyéni terápián, itt inkább az interakción van a hangsúly. Vegyünk egy olyan példát, amikor a pár esetében az online kommunikáció okozza a gondot, hiszen az anonimitás miatt könnyű félreérteni egymást. Akár a retrospektív féltékenységet is felerősítheti, amikor a társunk előző kapcsolataira vagyunk féltékenyek, hiszen a közösségi oldalakon keresztül akár folyamatosan nézegetni tudjuk az előző párját. Ilyen esetekben a cél az, hogy megnézzük mit lehet a gyakorlatban tenni a probléma ellen, de a fókuszban leginkább a nézőpontok vannak. Fontos ilyen esetekben feltárni a kötődési típusokat is, hiszen nem mindegy, hogy valaki biztonságosan vagy ambivalensen kötődik. Általában ilyen esetekben az egyik fél nem tud biztonságosan kötődni, ezért bele kell mennünk a terápia során, hogy ezt mi okozhatja. Ilyenkor gyerekkorig visszamenően megpróbáljuk feltárni a különböző helyzeteket, megkeressük, hogy mi az az élmény, ami ez kiválthatja. Fontos megvizsgálni azt is, hogy a konfliktusra adott másodlagos reakció mögött, milyen elsődleges reakció rejlik. A másodlagos reakció lehet az, hogy kiabál az egyik fél, de itt a feladat, hogy feltárjuk az elsődleges reakciót, ami lehet például az elhagyatottságtól való félelem. Ilyenkor tehát nem a kiabálást, mint tünetet kell megszüntetni, hanem az okok gyökerét kell megkeresni és kezelni. Nagyon sokszor a konfliktusok ilyen gyenge pontok benyomásával kezdődnek, ezeket a pontokat kötődési sérüléseknek nevezzük. Ezekkel dolgozik tehát ez a terápiás folyamat. A mediáció ezekbe a mélységekbe nem megy bele, ott inkább a kommunikáció javítása a cél, ebben az esetben pedig az okok feltárása.⁶

⁶ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának fejezetével.

7. ÖSSZEFOGLALÁS

Szakedolgozatomban megjelentek olyan elemek, melyek esetében azt gondoltam egyértelmű lesz a kutatás végkimenetele, ezzel szemben váratlan eredményeket hozott. Hipotéziseimet olyan gondolatok tették ki, melyek általános vélekedések az online társkereséssel kapcsolatban társadalmunkban. Ezeket szerettem volna megerősíteni vagy megcáfolni, hiszen mindannyian napi felhasználói vagyunk a közösségi oldalaknak és sokan a társkeresőknek is, mégis olyan általánosítások élnek a köztudatban, melyek nem feltétlenül valósak.

Kutatásomat nagyban elősegítette a Google kérdőív, melyen keresztül nagyon könnyen el tudtam juttatni a vizsgált korosztályhoz a kérdéseimet. Fontos volt számomra, hogy a kvantitatív kutatás mellett olyan kvalitatív kutatást is tartalmazzon a dolgozat, melyek a számok mögötti minőségi háttérrel biztosították. A kérdőív viszonylag magas mintaelérhetőséget és reprezentativitást tett lehetővé, a mélyinterjúk pedig a feltáró jellegük által a téma mélyebb rétegeit segítettek tisztázni.

Az a hipotézisem, mely szerint a 20 és 35 év közötti emberek szívesebben kezdenek el interneten ismerkedni teljes mértékben megcáfolódott. A kérdőívben kiderült, hogy 100 főből 88 fő, tehát egy jelentősen nagy százalék a hagyományos színtereken történő ismerkedést részesíti előnyben. Ennél a kérdésnél a kutatásomban lehetővé tettem a válaszok megindokolását is, így megvalósult annak is a vizsgálata, hogy emögött milyen okok állnak. Legtöbbször a különböző nonverbális jelzések hiányát írták le, azaz úgy vélték, hogy hagyományos színteren több és hitelesebb információt kapnak az általuk megismerni kívánt személyről. Ez az eredmény meglepett, mivel nagyon sokszor látok társkereső alkalmazást használni a vizsgált korosztályban. Ennek ellenére világossá vált a kutatáson keresztül, hogy bár az online világ számos új és jó lehetőséget biztosít az ismerkedésre, mégis amennyiben választhatnak még digitális bennszülöttként is a hagyományos színtereket választotta a vizsgált csoport. A Csordás Georginával készült interjúban szintén felszínre került ez a kérdés. Ő pszichológusként úgy véli, hogy ennek oka a nonverbális kommunikáció meglétének hiánya mellett az is, hogy a vizsgált korosztály számtalan helyen találkozik még potenciális partnerekkel, így nincsenek rászorulva arra, hogy a párkeresésnek egy ilyen direkt formáját válasszák. Így tehát az a hipotézisem, mely szerint az interneten történő társkeresés népszerűbb valótlan. Azonban az a feltételezés, mely szerint a legerősebb torzító hatást az online térben a nonverbális kommunikáció hiánya okozza abszolút igazolta a megkérdezettek válasza és a szakértők válasza is. Dubravec Gyöngyvér szintén megerősítette, hogy a friss

párkapcsolatokban számtalan esetben tud konfliktust okozni az online beszélgetés, a nonverbális információk hiánya miatt.

Sokszor éri az interneten történő társkeresést az a vád is, hogy az itt kialakult kapcsolatok nem tartósak. Így ez is az egyik feltevés volt, melyet a kitöltők alá is támasztottak. Ugyanis a 100 kitöltőből mindössze 30 ember tudott kialakítani így tartós kapcsolatot, míg 70 pedig nem. Arányait tekintve tehát azok akik tartós párkapcsolatot tudtak így megvalósítani jelentős kisebbségben vannak. Kijelenthetjük tehát, hogy ez a feltételezés helytálló volt.

Végül pedig arra a hipotézisre térnek ki, amely az ismerkedés nehézségéről szólt olyan tekintetben, hogy az anonimitás miatt másképpen érzékelhetünk személyeket, mivel bármit állíthatnak magukról. Ennek jelenléte egyértelmű, azonban ennek leginkább a mértéke az, amely vizsgálendő ebből a szempontból. A kérdőívből kiderült, hogy 60 kitöltő még nem találkozott olyan esettel, ahol az online megismert személy nem volt teljes mértékben azonos a valós személlyel. A kitöltőknek tehát a nagyobb százaléka nyilatkozott így, amely pozitívnak mondható. Azonban természetesen nem elhanyagolható az, hogy 32 kitöltő érezte már úgy, hogy tévesztették már meg ilyen helyzetben és 8 személy esetében pedig olyan is előfordult, hogy teljesen más személy jelent meg a találkozón. Utóbbi esetben a Csordás Georginával készült interjúban elhangzott catfishing esetről beszélhetünk. Amely láthatóan egy 100 fős mintavételből 8 főt is érintett már a szó eredeti értelmezésében és 32 fő pedig találkozott már a catfishing puhább verziójával. Látható tehát, hogy bár a vizsgált korosztály nagyobb százaléka nem találkozott még ilyennel, sajnos kevesen múlik, hogy ne fele-fele arányban oszródjon el azokkal, akik pedig áldozataul estek már ilyen helyzetnek. Éppen ezért az a feltételezés, mely szerint a felhasználók bármit állíthatnak magukról és ez a hagyományos színterekhez képest torzít az ismerkedéseken, igaz.

Látható tehát, hogy hiába lett bővült az internet által az ismerkedési színterek száma és lehetősége, mégis ugyanúgy van igény a hagyományos formájára, mivel így tudnak minket olyan ingerek érni, amelyek evolúciós szinten fontosak számunkra. Azonban az interneten való jelenlétet és ismerkedést sem szabad teljes mértékben negatívként elkönyvelni, hiszen amennyiben törekszünk a tudatos felhasználói létre, abban az esetben minimalizálni tudjuk a minket ért negatív hatásokat.

Összességében azt gondolom, hogy a téma minden ebben a dolgozatban általam kutatni kívánt területre választ kapott.⁷

⁷ Ez a fejezet megegyezik a szerző A közösségi médiumok hatása a párkapcsolatokra címen megvédett szakdolgozatának részletével.

8. IRODALOMJEGYZÉK

Aiken, M. (2020). *Cybercsapda*, Harmat Kiadó.

AnoTalk (2017). *Társkereső-e az AnoTalk?* Megtekintés ideje: 2024. március 12.
<https://anotalk.hu/blog/tarskereso-e-az-anotalk/>

Bencze Á. (2023). Gyermeket nem tervező fiatalok a Magyar Ifjúság Kutatásban. *Kapocs* 6. évf. 2-3. sz., 85-94.
https://epa.oszk.hu/02900/02943/00092/pdf/EPA02943_kapocs_2023_2-3_085-091.pdf

Bonka, B., Kraut, R. & Frohlich, D. (2003). E-Mail und interpersonale Beziehungen. Das Geschlecht macht den Unterschied. In: Höflich, Joachim R. & Gebhardt, J. (Hrsg.): *Vermittlungskulturen im Wandel. Brief, E-mail, SMS*. Frankfurt am Main – Berlin – Bern – Bruxelles – New York – Oxford – Wien: Lang. 147–172.

Bukodi E. (2002). Ki kivel (nem) házasodik. A partnerszelekciós minták változása az egyéni életútban és a történelmi időkben. *Szociológiai Szemle*, 2., 25-58.

Cook, J. (2017). *The reclusive CEO of dating app Badoo on his app's redesign, Bumble, and why he won't IPO any time soon*. Business Insider:
<https://www.businessinsider.com/badoo-ceo-andrey-andreev-interview-2017-4>
Megtekintés ideje: 2024. március 12.

Ephron, N. (1988). *A szerelem hálójában*. Online teljes film. <https://videa.hu/videok/film-animacio/a-szerelem-halojabn-1998-nora-greg-kinnear-jean-stapleton-v2sQp6oaDFMXhmQD> Megtekintés ideje: 2024. március 02.

Freshwater, P. (2023). *People are only just realising hidden meaning behind Tinder and its former name*. <https://www.mirror.co.uk/news/us-news/people-only-just-realising-hidden-30566842> Megtekintés ideje: 2024. március 12.

Gibson, T. (2022). *Kötődési problémák*. Édesvíz Kiadó, Budapest.

Hays, K. & Kay, G. (2022). *Business Insider – Elen Musk is officially Twitter's new owner and he's firing executives already* <https://www.businessinsider.com/elon-musk-twitter-reach-agreement-to-close-acquisition-deal-2022-10> Megtekintés ideje: 2024. február 22.

- Klausz M. (2013). *Megosztok, tehát vagyok*. kozossegi-media.com
- Lovas Zs. & Herczog M. (2019). *A mediáció, avagy a fájdalommentes konfliktuskezelés*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest. <https://doi.org/10.55413/9789632959337>. (Letöltve: 2024. 04. 10.)
- Lőrincz L. (2006). A vonzás szabályai – Hogyan választanak társat az emberek? *Szociológiai Szemle*, 2, 96-110.
- Máté G. (2022). *A test lázadása*.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13–29.
- Nádori G. & Prievára T. (2018). *21. századi pedagógia*. Akadémiai Kiadó.
- O'Connor, C. (2017). *Billion-dollar Bumble: How Whitney Wolfe Herd built America's fastest-growing dating app*. Forbes: <https://www.forbes.com/sites/clareoconnor/2017/11/14/billion-dollar-bumble-how-whitney-wolfe-herd-built-americas-fastest-growing-dating-app/?sh=45d0536f248b> Megtekintés ideje: 2024. március 12.
- Orvos-Tóth N. (2022). *Örökölt sors*. Jelenkor Kiadó, Budapest.
- Purkiss, J., Royston-Lee, D. (2010). *Énmárka - Tedd magad eladhatóvá!*, HVG Könyvek kiadó.
- Randivonal (2024): <https://www.randivonal.hu> Megtekintés ideje: 2024. március 12.
- Taylor, P.A., Glenn, N.D. (1976). The Utility of Education and Attractiveness for Females' Status Attainment through Marriage. *American Sociological Review*, 41: 484-498
- Új Ptk. IV. könyv (Családjog) Második rész. III. cím: A házasság megszűnése, 4.21§ (1)
- Verticordia (2013). *Az online társkeresés története*. Randiblog: <https://blog.randivonal.hu/az-online-tarskereses-tortenete/> Megtekintés ideje: 2024. március 18.
- Veszelszki Á. (2013). *Énreprezentáció*. Megtekintés ideje: 2024. március 12. <https://e-nyelvmagazin.hu/2013/09/10/enreprezentacio/>

Young, K. S. (1997). *What Makes the Internet Addictive: Potential Explanations for Pathological Internet Use*. Chicago, Paper presented at the 105th annual conference of the American Psychological Association.

Ziemons J. & Vass J. (2020). *A nagy tiktok könyv*. Pink Beauty Bakery Bt., Budapest.

9. ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A kitöltők életkora	24
2. ábra: A kitöltők neme	24
3. ábra: A kitöltők legmagasabb iskolai végzettsége	25
4. ábra: A kitöltők lakóhelye.....	25
5. ábra: A vizsgált korosztály társkeresési preferenciái online és hagyományos ismerkedés vonatkozásában	26
6. ábra: A kitöltők attitűdjének vizsgálata online és élő beszélgetésben	29
7. ábra: A kitöltők napi képernyőideje, interneten eltöltött órák száma	30
8. ábra: Közösségi oldalak használatának aránya a kitöltők körében	30
9. ábra: 2024. február 01. – weboldalak látogatottsága.....	32
10. ábra: Közösségi oldalakon való párkeresési szokások	32
11. ábra: Internetes társkeresésre specializálódott platformok használatának aránya	33
12. ábra: A kitöltők által használt társkereső felületek	34
13. ábra: A kitöltők társkeresőre való regisztrációjának motivációja.....	35
14. ábra: Társkeresők és közösségi oldalak közötti preferencia.....	36
15. ábra: A kitöltők saját magukról festett képe a társkeresés során	38
16. ábra: Az online megismert személyek valóságosága.....	39
17. ábra: Tulajdonságokon való torzítás lehetőségének felmérése az online felületeken ...	40
18. ábra: Online tér torzító hatásainak konkretizálása	40
19. ábra: Interneten kialakult tartós párkapcsolatok száma.....	41
20. ábra: Online megismerkedett párok jelenlegi életszakaszait.....	42
21. ábra: A tartós párkapcsolatot ki nem alakító személyek jelenlegi internetes társkeresési attitűdje	43